

Thali Kálmán

KÁRPÁTI KÜRT.

KÖLTEMÉNYEK.

THALI KÁLMÁNTÓL.

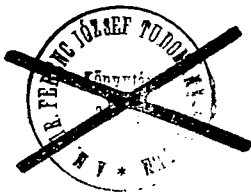
MÁSODIK BŐVITETT KIADÁS.

SZERZŐ ARCKÉPÉVEL.

PEST, 1860.

KIADJA PFEIFER FERDINÁND.

*Élek hogy daloljak
Dalolok hogy éljek.*

18381

FOGARASFÖLDI
GRÓF
NÁDASY FERENCNEK,
MAGYARORSZÁG

EGYIK

LEGLELKESB IFJÁNAK
HONFIÚI BUZDITÁSUL,
S TISZTELETE, ÉS SZERETETE JELEÜL

AJÁNlja A

SZERZŐ.

Ifjú gróf
NÁDASDY FERENCNEK

midőn

Kisfaludy Károly sírszobrát megkoszorúzá.

Pest, december 12, 1859.

(Vonatkozással Tompának „Pusztuló erdő“ című költeményére.)

Ne zöngjete: pusztúl az erdő,
A régi tölgy korhad, kidől,
S csak csenevész cserj, satnya sarjak
Fakadnak aggott törzsiből;
S hogy így a büszke bérevadomnak
Helyén maholnap lész' avar,
S a gyáva bokrok meghajolnak
Ha köztük a szélvész kavar....

Ne féltsetek hazánk jövőjét:
 Ép még a sarj: az ifjuság!
 Vén törzs ha dül: nyomán virulván
 Nő új sudar, szép lombos ág.
 S az új deréknak sarjadása
 Reményt ígér, századra szól:
 Megküzdend egykor a viharral —
 Nem fél nehéz csapásitól.

A vén fa törzsét bár szu örli:
 Az ifju sarjban ép erő;
 S a százados tölgy árnyokában
 Magasba vágy, egekre nő
 Óh, én nem félek pusztulástól,
 Én bizton nézem a jövőt:
 Álland az erdő büszke díszszel —
 Emelve még a bércetetőt!

Nem törpülendnek el. növési,
 A rengeteg nem lesz avar:
 Hisz ép a sarj, hisz ifjuságunk
 Romlatlan, edzett, és magy ar?
 Mutatok egy szép ifju szálat,
 Koronás nagy csernek fiát:
 Nézzétek őt, jövőnk reményét —
 Hazánk lelkes N á d a s d y á t!

Nézzétek őt: ez ifju hajtás
 Jövönknek biztos záloga:
 Hogy el nem veszhet a nagy erdő —
 E drága sarj meggyőz m a g a!
 Ő rajta csüng most ifjuságunk,
 Mindannyian szeretjük őt:
 Hozzá — szívünknek kedvencéhez —
 Csatolva szépet és dicsőt.

Nagy honfiúnak nemzedéke,
 Nagy honleány szülötte ő:
 S nemes fajának már sajátja
 A tiszta érzés, tetterő.
 Dicső apák nyomában indult,
 Itt sast nemzének a sasok;
 — Óh bár hazánk szép erdejének
 Ily e n diszсарja volna sok!

Ajkán csupán magyar szó zendül,
 Keplében hű magyar szív él,
 Sötét szemében nagy jövőnek
 Fényes hajnalsugára kél;
 De ő k ü l s ő l e g i s magyar kis
 Kalpagján kócsagtolla leng,
 Magyar szívét dolmány takarja,
 Érc-sarkantyú siralma cseng.

— Nőjj régi törzsnek ifju sarja!
 Kiméljen a vihar, veszély!
 Szeresd a földet a mely éltet,
 H a z á d b a n és h a z á d n a k élj.
 Így léssen áldott életpályád,
 Repkényen jársz, s virágokon:
 És mint vágy mostan mi r e m é n y ü n k —
 Léssz b ü s z k e s é g ü n k egykoron.

Balassa Bálint siralomdalai bujdosásában.

Isten légy vezérem!
Mert im bujdosni üz nagy bú és szemérem.

— — — — —
Én édes hazámból való kimentemben,
Az másfélezerben és nyolcvankilencben
— — Szörzém ezt ily énekben.

Balassa Bálint.

I.

Vándorbot kezemben, bánat a szivemben;
Szép hazám határán magas bércezen állok, —
És eltévelyegnek, és bucsút rebegnek
Gondolataim: e jajgató sirályok...
Lelket alig érzek, szivem alig dobban:
Megmerevülvén a szörnyü fájdalomban — —
Óh én édes hazám, te szép Magyarország:
Immár istenhozzád!

Körültem a lombok lágyhalkan rezegnek,
Pedig szellő sem leng : csupán én sóhajtok ;
Fénylő csepptől ragyog a virágok kelyhe,
Pedig harmat sem hull : könyet csak én ontok..
Oly szent, de oly nehéz az én búbánatom,
Bár mindig zokogjak : el nem zokoghatom ! —
Óh én édes hazám, te szép Magyarország :
Immár istenhozzád !

Rónáidat tán most látom utójára,
Ismert hérceid közt sem bolyongok többé ;
Saz eszme: hogy egykor nem porodban nyugszom,
Teszi fájdalmamat kétszer égetőbbé.
Kedves hantjaid közt többet ér a halál :
Mint idegen földön hogyha volnék király!...
Óh én édes hazám, te szép Magyarország :
Immár istenhozzád !

Mégis el kell mennem, mégis messzehagylak, —
Bujdosván idegen országokon végig :
Hol még a csalogány dala sem oly zengő,
Az ég sem oly kék, a csillag sem úgy fénylik...
A patak sirása : könyeim hullása, —
A bimbó-hasadás : szívem hasadása...
Óh én édes hazám, te szép Magyarország :
Immár istenhozzád !

Két emléket viszek kebeledről, hazám!
 A vándorbotot, és zöngelmes lantomat;
 Amaz megosztandja utam fáradoalmát,
 Emez elsírandja nehéz bánatomat. —
 Hallgass meg istenem, honi földrül kérlek:
 A szegény bujdosót vezérelje fényed! —
 Óh én édes hazám, te szép Magyarország:
 Immár istenhozzád!

Istenhozzátok ti ismerős vidékek,
 Te róna, ti bércek, magas hegyi várak!
 Minden széllebbenés — mely jö messzi földről —
 Az én áldásomat viszi el hozzátok. —
 Elé vándorbotom!... léptim tántorognak...
 S hajh, idegen porba könyeim csorognak...
 Óh én édes hazám, te szép Magyarország:
 Immár istenhozzád!!

II.

Itt ülök a tenger partján,
 Hallgatom: mint zeng a hullám...
 Lanyha szellő a hab felett,
 Az égen kis felhő lebeg;
 S le-letekint a tengerbe, —
 Nézegeti magát benne...
 Hajh, bár gyorsan tova-menne! —

De kis felhő nem megy tova :
 Mert engemet megpillanta,
 S bánatomtól borúsodik ; —
 Halványúl a nap sugára : .
 S bűm sötét felhő-alakban
 Ráborúl a láthatárra . . .
 Könyeimtől megárad az
 Óceánnak habja,
 Zajdul a víz, reng a hullám,
 Rajta ütvén, rázudulván
 Vad szelek haragja. —
 Sóhajimtól lanyha szellők
 Zivatarra válnak,
 Ott süvöltve habjain a
 Duzzadó vizárnak. —

S én ülök a tenger partján,
 Hallgatom : mint zúg a hullám —
 A hogy a vész fölkararja ;
 S bebámulok a viharba . . .
 Eszembe jutnak a régi csaták —
 Midőn védettük az árva hazát ;
 Bűg, bömböl az ágyu, a puska ropog,
 Döngő buzogánytól
 A paizs öble dobog . . .
 Villám-paripák,

Harcos daliák
 Véres port vernek az égre :
 Bátran rohanók
 Villámló fegyver elébe...
 Kürt harsog, a tárogató dala zeng,
 Ágyú-dörögéstül a föld szive reng. —
 Hah ! reszket az ellen táborá már !
 Gyöz a magyar, a diadalmi csatár.
 Hull a török, a csata vérmezején
 Holttesteken át robog a hadi mén ;
 Fölharsog a harci kiáltás :
 „Elöre, előre dicső magyarok !“
 ...Óh boldog idök ! Óh hősi napok !...

Nincsen csata ; csak képzeletemnek
 Tündéri játszanak velem,
 S távol hazámtól szomorúan
 Nézek végig a tengeren.....

III.

Hová repülsz kicsiny fecske ?
 „Messze innen, el keletre !
 Szállok a te szép hazádba :
 Nagy Magyarországba !“

Ha oda szállsz, kérlek igen,
Vidd el az én izenetem ;
Izenetem, sóhajtásom,
Epedő sirásom !

Beszéljed el kedvesimnek
Éu szomorú életemet,
S hogy : akkor száll belém lélek :
Majd ha újra visszatérek !

Bánat az én eledelem,
Keserőség a kenyereni,
Fohászzkodás az italom . . .
Segíts égi szent hatalom !

— Repülj fecske, boldog madár,
Ki szárnyakkal megáldatál ;
S szép hazámból mihelyt lehet,
Hozz énnekem izenetet !

Izentem már azelőtt is,
Elküldöttem a szellőt is,
Izentem a napsugártól,
És a hulló csillagoktól.

Szellő a hirt elsusogta,
 Napsugára elragyogta,
 Hulló-csillag elhullotta . . .
 Hajh, egyik sem tére vissza !!

De te föscke, légy jobb nálok! — —
 Óh miként is áldanálók:
 Hogyha ősszel visszatérnél,
 Szép hazámról hirt beszélnél!

— Repülj, repülj . . . áldás reád:
 Érd el a z t a boldó g h a z á t!
 S vágyaimat, könyeimet
 Kedves madár, vidd el veled!

IV.

Bujdosónak ablakára
 Fáradt föscke-madár szálla
 Mi hirt hozál, mi hirt hozál
 Visszatért madárka ?

Láttad-e a kékkői várt
 Messzé távol szép honomban ?
 Csevegtél-e kedvesimmal ?
 Beszélj, beszélj gyorsan!

„Száz ezerszer ölel téged
A te édes feleséged.
S reggel, este buzgó imát
Imádkozik értted !

Köszöntet a kékköi vár ! —
Harcparipád nyihog, nyerit ;
Török vérben ohajtanak
Fürödni fegyverid !“

— Ne szállj még ! Óh ne menj még el !
Hadd hallgatom csevegésed . . .
Kedves madár beszélj tovább —
Kérlek igen téged !

Csevegj soká, végetlenül — —
De már tova ragad szárnyod . . .
Repülj hát, és a merre jársz
Légy mindenütt áldott !

De ha talán itt halnék meg,
Rideg ország, rideg táján :
Jöjj el hozzám fecskemadár
Halálom óráján !

S füleimbe éneklésid.
Akkor újra zengjed :
Hadd haljak meg szép hazámról
Csevegésed mellett !

V.

Völgyét, halmát járom fonnyadó erdőknek,
 Léptém zizegő harasztton zörögnek ;
 Búsán hallgatom a levelek hullását,
 S nézem a virágok lassú hervadását.

Sötét felhők ülnek fönn a bércnek ormán,
 A sárgult lombokra hűs cseppeket sirván ;
 S a ragyogó cseppek csak egy percig élnek :
 Játékivá lévén a zörmölő szélnek...

Ez a fonnyadt erdő be hasonlít hozzám !
 — Mint a sárgult levél : sárgul az én orcám
 S a bús emlékezet zizegő harasztja
 Lelkemet a multak honában marasztja.

A virághervadás : kedvem hervadása...
 A levélhullanás : könnyeim hullása...
 A felhő : bánatom fekete felhője...
 A szellő : sóhajim zokogó szellője...

— Olyan mély, olyan szent az erdő bánatja :
 Ő az eltűnt nyárnak napjait siratja ;
 De mélyebb, de szentebb az én búbánatom :
 Óh én elveszített h a z á m a t siratom !

VI.

Csöndes holdas éjszakákon
Megpendítem lantomat,
S fájó lelkem. zöngeményin
Elmereng, és elmulat.

Átálmadom szép multamat :
Hogy-miként volt azelőtt ? ! . . .
Óh ti egykor dicső napok,
Óh ti eltűnt szép idők !

— Csöndes holdas éjszakákon
Kobzomat felhangolám,
És a tábor daliái
Úgy figyeltek én reám !

Mínta Lehel kürtje volna —
Kobzom akként harsogott :
Hogyha zöngém Á r p á d o t a
Honért küzdő bajnokot.

És ha M á t y á s dicsőségén
Szállt az égbe énekem :
A szemek ott körülöttem
Úgy ragyogtak fényesen.

Zrínyi Miklós hős halála!
Hogyha téged zöngtelek:
Tomboltak a harcparipák,
S a kardok csörögtenek.

— Megpendítem most is néha
Kedves régi lantomat:
S melyen ezrek lelkesültek —
A dalok ha megzendülnek:
Lelkem sír — könnyem szakad...

VII.

Óh égnek királya,
Óh földnek birája:
Nagy hatalmú Isten!
Szánom enmagamat,
Én bűnös voltomat
Törődelmes szívvél —
Hajh, bűnbánó szívvél
Ne vess el engemet!
Bocsásd meg vétkeimet!...
Irgalmadért esdek;
Szemeim az égben,
Égő csillagfényben
Tégedet keresnek —
Hajh uram, keresnek!

Napnak világában,
Éjnek homályában
Hatalmadat látom,
S szívem hő imáját
— E fehér galambkát —
Tehozzád bocsátom, --
Hajh uram, bocsátom!

S lelkemből sóhajtom :
Szállj fehér galambom
Magas mennyországba !
Könyörögj Istennek :
Áraszson kegyelmet
Bujdosó fiára, —
Hajh, bűnös fiára !

Óh, látván könyeim :
Bocsásd meg bűneim —
Irgalomnak atyja !
Hullasd rám áldásod :
Mint fa a virágot
Földre lehullatja —
Hajh, böven hullatja !

És engedd : mielőtt
Szomjú lelkem előtt
Látnám m e n n y o r s z á g o t :
Elébb megláthassam —
Véren megválthassam
Jó M a g y a r o r s z á g o t ! !

VIII.

Tudni, látni, tapasztalni
Sokan járnak a világba,
És fönnhordják a fejüket :
Büszkén a nagy tudományra.

S dicsekednek : hogy bejártak
Távol messze országokat,
Ismerik a félvilágot . . .
És tanultak igen sokat.

— Búslakodni, bánkolódni
Mentem én a nagy világba, —
És fönnhordom a fejemet :
Büszkén a nagy tudományra.

Óh mert oly sokat tanultam
E keserves bujdosásban!...
Megtanultam : hogy nincs több oly
Dicső haza e világon — —
Mint az én Magyarországom!

Öszi reggel.

Köd lepi a Bakonyt, köd lepi a Vértest,
 Köd borong a messze dunai síkságon, —
 Harangszó hatja át a hullámos léget,
 Vélnéd : zsongni hallasz repülő vadméhet,
 Vagy, hogy távol gerlék búganak az ágon....
 Pedig hát a szomszéd helységnek ércnyelve
 Hívja a hiveket isten-tiszteletre.

Fényes csillag ragyog a torony tetőjén —
 Rá tüzi sugarát az őszi verőfény ;
 Őszi verőfényben bucsuzik a gólya
 A csillagtól, honnét gyakran vizsgálója
 Volt tájnak, és tónak — ott a rét mezőjén.
 Elkezd mégegyszer egyhangu nótáját :
 S költöző párjával más hazákba száll át....

Tornácon is üres már a föcskefészek,
 Tövises tarlóban a „pittypalatty“ hallgat,
 Fészke helyén széjjel fut a szeder-inda,
 S pirkadt levelére fehér deret hint a
 Hideg fényű hajnal, hulló fagyos harmat, —
 Mint mikor víg ember szép piros arcára
 Ráborul a vénség ezüst-koronája.

Szántó béres ballag lassú eke után,
 Két fehér tulkának zuzmarás a szőre...
 Búsán nyikorog az eke taligája,
 Szomorú nótát fú a legény hozzája —
 Kis pörge bajsz alól siróan füttyölve...
 Arra gondolt tán, hogy katonának irták,
 Hogy itt kell hagynia két nyalka tinóját.

Két nyalka tinóját — szép barna galambját,
 A kitől megválni hajh, be keserű lesz!
 S kalapját kinjában a szemére vágva, —
 Cihogó ostorral búsán oda vág a
 Borozdában járó hajszásnak szügyéhez...
 Aztán siró füttye még siróbbá válik:
 „El kell válnunk rózsám, sokáig... sokáig...“

Megkondul a gulya kolompja messziről,
 Hangja közé harsog az ör kiáltása, —
 A mint réarivall egy kóbor üszőre:

„Héj Csákó!... hová mégysz a tilos mezőre?”
 S szól az ólmosnyelű ostor durrogása...
 Bögve jár a bika zombékos lapályba’
 Rézgombú szarvával a hantot felhányva ..

Sárga erdőszelelen nyugton állnak a fák,
 A bokron a lombon egy levél se mozzan;
 Megbúvik a szellő csendes völgy ölében —
 Nem jut most eszébe suttogni ledéren —
 Szerelmes virágon, hallgató bokorban.
 Legfőlebb a völgyi patakot boszontja:
 Fürtös fodraiba belekapaszkodva.

Majd megunja azt is.... fölkap egy levelet,
 S csalfán ide oda röpíti pörgetve — —
 Fonnyadt sárga levél, zörgő sárga levél:
 Tudod-e még, mikor ez a most hideg szél
 Szerelmes kebledet csókolta, ölelte?!
 — Nemcsak az ember, a t e r m é s z e t is gyarló
 Gunyolóvá lesz az imádott udvarló.

Még a napsugár sem olyan hő, mint nyáron;
 Az is bágyadt: miként a kényszerített csók,
 Csókolom, csókolom: ajkán van az ajkam;
 De míg őt csókoltam: másért sohajtottam...
 Másnak nevét sugák a halk, elnyomott szók.

Csókolja a nap is a földet — szokásból, —
Hej de hő szerelme más csillagért lángol !

Nem soká eljönnek majd a hideg napok,
Akkor elő sem néz föllegei megül :
Miként öreg király, a ki trónusában
— Bár hogyan folyjon a dolog az országban —
Búskomor lélekkel naphosszat tétlen ül. . . .
. . . Vén király ha elhal, örökké álmodik :
De a nap tavasszal újra megifjodik.

Akkor majd, akkor majd, ismét visszajönek
Szerelmes napjai a szép ifjukornak ;
A virág, a levél, a madár, a szellő,
A csevegő patak, árnyas lombos erdő
Mégint kiújulnak — vidáman dalolnak.
Addig bús természet, menj alunni szépen,
S álmodj' kikeletről zordon hideg télben !

Hervad, hervad ifjuságom.....

Hervad, hervad ifjuságom —
 Beteg kedvem csak sohajt...
 Bort fiúk a billikomba!
 Öntözd a fát: s régi lombja
 Újra zöldül, újra hajt.

Sebes madár az az idő!
 Oly gyorsan tud szállani;
 Virágmezőn — ifjuságom
 Egy kurta szempillantásban
 Átröpítik szárnyai.

Vig táj fölött lebegett még —
 Most meg pusztá bércre száll
 Melynek magas koronája
 Fölvezet az ég boltjára...
 E kopár bérc: a halál!

Hej, ha volna olyan vadász
Ki e sólymot : az időt, —
Éktelen gyors röptébe'
Golyót küldve kebelébe —
Meg is tudná ölni őt !!

Múl az idő... viharszárnya
Visz magával zordonúl ;
Még virágos réten szállok :
De nem messze a halálnak
Kopár bérce tornyosúl.

Nem félek én a haláltól,
Nem rettent az engemet :
De e tájat elhagyni fáj,
E szép tájat, hol annyi báj
Tartja kötve lelkemet !

Múl az idő... s mindig jobban
Tölti a bú kebelem :
Mint a nap, ha szállni készül, —
Nő az árnyék, és sötétül
Erdő, vidék szüntelen.

Hervad, hervad ifjuságom,
Fonnyadóban a virág....
Bort fűk a billikomba!
Kedvem: a fa régi lombja —
Viruljon ki legalább!

Az ó torony.

Long fellow után, angolból.

Bruges terén ott magaslik kormosan az ó torony,
Többször eldült, meg fölépült — úgy áll őrt a
városon.

Fenn valék e szellős tornyon, nyáridőben, regg
felé,
Mikor a föld gyászruháját: az éjszakát leveté:

Lenn sűrűen falu, város, folyam és köd, szürkekék ;
Mint egy ezüstrakott paizs: olyan volt a sík
vidék.

Lábomnál a város szunnyadt. A kürtökből több
helyen
Lengve szállt a hófehér füst — eltűnván a légbe,
fenn...

A városból zaj nem hangzott még a kora haj-
 nalon:
 Csak érc-szíved hallám verni olykor-olykor, ősz
 torony!

Fenn, fészükben, a tetőfán énekeltek a fecskék,
 S én álmodtam: hogy messzebb van hozzám a
 föld, mint az ég.

Ekkor lágyan összezenge egy nem földi méla
 dal, —
 Visszasírva mult időket ünnepélyes hangival.

Mintha hallnám ó zárdában zengni a nénék
 karát:
 Közbe bűg a nagy harang is: mint egy mély-
 hangú barát....

Eltűnik a köznapiság; lelkem ó árnyak lepik:
 Ujra élni, járni látom a történet hőseit.

Mind a flandri vadászokat, dicső Baldwin Bras
 de Fer-t,
 Lyderyck du Bucq-ot, s Cressy, Philip, Guy de
 Dampierre-t.

Látom a dicső ragyogványt, mely diszíti azokat,
Minden szép hölgy egy királynő, érdemrendes
a lovag.

Látom Lombard és Velence megrakott kalmá-
rait ;
Vagy husz nemzet ügyvivőjét... mily királyi
dísz van itt!

Látom gögös Maximiljánt, mint megtörve tér-
den áll ;
Látom a nemes Maryt, ki sólymával vadászni jár.

És az ő szép násztermét. a fejdelempár fek-
helyét,
És körül az ört, s az örnek fényes, kivont fegy-
verét.

Látom hazatérő Namurt, és Juliers-t, a vak-
merőt,
Az aransarkantusoknak harciból megérkezőt.

Áll a harc Minewaternél, ing a sok fehér főveg,
Győztes Artevelde a sárkánynak lakhelyét most
mászsza meg...

S a spanyol név a tájt újra rettegéssel tölti el,
És megint a vészharangnak torka vad lármára
kel.

Majd a ghenti harang szólal át mocsáron, gá-
takon:
„Én vagyok Roland ! Körülem győzelemben
áll a hon !“

— Most a dobszó fölkelte; az ébredő város zaja
Szétüzé a rémeket, mik sirból feljöttek vala.

Órák tüntek percnyi gyorsan; s míg én észre
sem veszem:
Im! a torony árnyat vet a napsugáros térre lenn.

Dezső halála.

(1330.)

Kísértet jár fönn az égen
Üstökös-csillag képében;
Vészt jelent ez, vért jelent ez...
Óh nagy isten kérünk:
Kegyelmezz meg nekünk

* * *

Károly király: minő dolog? — —
Gyülöngnek a viadorok...
Visegrádnak magas tornyán
Mért leng hadi zászló —
Piros színbe játszó?!

— Gyülöngnek a viadorok,
 Hadi zászló libeg-lobog...
 Haragja van a királynak
 Hires B a z a r á d r a —
 Havasi vajdára.

Haragja van : megboszulja,
 Országát is szertedulja, —
 ...Nem jót jelent az üstökös...
 Ne kelj most csatára,
 Magyarok királya !

— Mit nekem vész-előjelek ? !
 Hol méneim ?.. Elő velek !
 S kirobog a — kidobog a
 Fényes uri tábor
 Visegrád várából.

Szól a harcűrt riadása,
 Háborúra jeladása :
 A ki magyar, a ki nemes —
 Csatlakozzék már most
 Király táborához !

A ki magyar, a ki nemes
V i t é z névre ha érdemes !
— S jó Magyarországból
Szaporodik, gyarapodik
Az induló tábor.

II.

„Szép P i r o s k á m , én szerelmem —
Istenhozzád ! .. el kell meunem !
Galambszived, gyöngé kebled
Félelem ne bántsa !...“

„F é l e l e m n e b á n t s a !
— Szíved ohajtása —
D e z s ő v i t é z ismersz engem :
Piroskád magyar lány !

Piroskád magyar lány,
Szeret mint akarhány...
De bár szive zokog, vérzik :
Harcba ereszt mégis !

Harcba ereszt mégis, —
Habár érted ég is...
Éljen a hon! — elébbvaló;
Keblem hadd zokogjon!

Keblem hadd zokogjon — —
Áldásom e kardon!
Hogyha megtérsz, lesz koszoru
Győztes homlokodra!

Győztes homlokodra...
— B á n a t o s s i r o d r a ! —
Ha elmarádsz: könyeimmal
Együtt halok érted!

Együtt halok érted...
A jó isten véled!
S Dezső vitéz utójára
Öleli mátkáját...

Öleli mátkáját —
Kedves Piroskáját...
— S feldobog a jó paripa:
Károly király harcaiba
Röpitve gazdáját. —

III.

Vadon fenyves bércek ; patakok zúgása...
 Nyilak süvöltése, gerelyek hullása...
 Mi cseng-bong ugy itten a havasi csöndben ?
 Lónyertés hangzik, fegyverlárma csörren.

Magas a szirt ; oldalt meredek is épen ...
 Keskeny bérci ut visz lenn a hegyközépen ;
 Keskeny bérci uton kél a magyar tábor, —
 Villámok csattognak feje fölött, távol...

Oláh Bazarádnak elrejtőzött népe
 Észrevétlen támad király seregére ;
 Óriás szirt omol le magas hegytetőrül —
 Hősöket sodorva, a merre csak gördül.

Felhöszakadás van, köeső van itten,
 Vasnyilakból záport támasztott az isten ;
 Fönn minden bokorban egyegy hadfi rejtve,
 Körakást zúdit a megzavart seregre....

Magyarok, magyarok, hej ti dali népek :
 Az a nagy vitézség mit használ most néktek ?!
 Beroskad a páncél... a paizs szétreccsen
 Bércek oldalára bajnoki vér feccesen.

Megtörik az erő a lehetlenségen,
Sápad a merészség ennyi veszteségen ? !
Csak hát hősleg halnánk ! ..Óh de ez hős halál ? !
— Szégyennel és kinnal küzködik a király.

Küzködik a király...Dezső vitéz pajzsa
A reá zúduló köveket föltartja.
— Menekülj óh uram ! a te élted drága,
Ugyis halva fekszik már a hon virága.

Menekülj,—könyörgök—jer cseréljünk mezet,
Mentésedre tán még ez az egy mód vezet !
—S Dezső kacagánya Károly vállán lebeg,
Károly fején díszelg a sastollú főveg.

És nyargal a király vitézek sorába',
Vitézek sorába', — el is ér honába...
Hajh de megmentője ?!... neki vége—vége—
Ráfordult a veszély vakmerő fejére.

Leng a szélben Dezső királyi palástja, —
S koronás sisakját az oláh hogy látja :
Lezúdul a bércről, rá vadúl rohanva...
— A királyt megölni Bazarád parancsa.

*

*

*

Nem festem e képet : ez örült viadalt,
 Dezsőnek csatáját : ezt a bús zivatart ;
 Megtörik a vihar vad szirtek homlokán :
 Porba hull a vitéz rettentő harc után.

A szép bíbor-palást hősi vértől ázik,
 A sisak rásujtott kardoktól szikrázik...
 Jó Dezső eleste : véres nap lementé...
 Ne örülj Bazarád : a király megmentve !

IV.

Öröm után jő a bánat,
 Ebből ismét öröm támad ..
 Ah de a bú terhe alatt
 Olyan sok szív kettészakad ! —

— Piroskából H a l v á n y k a lett
 Anyját busult, sirt, könyezett ;
 Kedvesének halálhíre :
 Halálhír lön reményire.

— Oda vesztél, elmaradtál,
 Engemet be árván hagytál !...
 Dicsőséged ragyogása :
 Az én szívem zokogása.

„Lesz koszorú homlokodra!“
Homlokodra? bús sirodra!...
Sirod hol van nem tudhatom,
Szivem mint fáj: nem mondhatom!

Haloványul az én orcám, —
Halovány szín illik hozzám, —....
Kinek meghalt szeretője:
Megverte a teremtője!“

— S eljött, eljött a kikelet,
Virágokat ültetgetett...
Virágokat ültetgetett:
Halványkának sirja felett.

Virágos sir keresztinél
Ott busúl egy hervadt füzér...
Mit font hőse homlokára:
Rá tüzték a — fejfájára. —

A csobánci várkert.

„**Ü**lj mellém a kandallóhoz,
Föl van szítva melege...“
Emlékeztek? olvastátok
Hogyan volt a szép rege?

Hogyne olvastátok volna?
Tizszer tán egy végből is!...
Még ilyesmit kérdenem — hisz
Tudjátok könyv nélkül is!

Hogy először olvastátok
Szép hazámnak hölgyei:
Szegény R ó z s a hí szerelmén —
Tudom kelle könyezni?!

Hát még ottan hő ajkatok
Milyen búsan sóhajtott:
„Szomorúan hallott kongni
A várból egy harangot...“

Óh én sirtam hogy olvastam,
 Dúlt keblemben méla kin ;
 Én sírék, hogy ott bolyongtam
 Csobáncvárnak romjain.

Márvány-termek összedültek,
 Porba hulltak oszlopok ;
 Puszta szél a bús romok közt
 Száraz kóron sír, suhog. . . :

Szomorúan néz a tájra
 Egy-két csonka faldarab :
 Mint a börtön ablakából
 Szomorúan néz a rab.

Várja a rab azt az órát —
 Melyben majd megszabadul ;
 Várja a fal azt az órát —
 Melyben majd a völgybe hull.

— Ámde a hegy déli része
 Most is egyre oly vidám :
 Szép tavasszal nyílik rajta
 Tubarózsa, tulipán.

Évről évre kivirítnak
 A várkert virágai ;
 S illatoznak ingadozva —
 Mint rezgő nyir ágai....

Az erős vár szirtfalait
 Ledönté az enyészet ;
 Míg a gyönges virágok
 Most is vigan tenyésznek.

Hir, hatalom elhamvadnak —
 Elhervadnak hirtelen :
 Századokról századokra
 Fennmarad a szerelem!

Él a forrás, melyből Rózsa,
 Rózsáit megöntöze,
 S hyacintok, szegfüvecskék
 Hullnak a habok közé.....

Kivirágzik a lilium,
 Illatoz az ibolya :
 A csobánci öreg várhegy
 Ifju vidám mosolya....

Ki védi e virágokat —
Hogy évről évre hajtnak ?
Ki védi és ki ápolja ? . . .
A f ü l m i l e , s a h a r m a t !

Szegény Rózsa szerelméről
Sír, zokog a csalogány,
S kicsalja a virágokat
Minden évnek tavaszán.

„Keljetek föl, nyiljatok ki
Virágoeskák, csemeték !
S virítsatok . . . virítsátok
Úrnötök hű s z e r e l m é t !“

Aztán harmat hull reájok,
Kikeletnek reggelén,
Azt susogva: „Úrnötöknek
Omló k ö n y j e v a g y o k é n !“

Aztán s z e l l ő f ú reájok,
Illatjokat lehelvén:
„Viruljatok ! . . . Úrnötöknek
Fájó lelke v a g y o k é n !

És aztán úgy elhervadnak —
Mint Rózsa elhervadá ;
S mint Rózsának lelke : elszáll
A virágok illata.....

Ámde a kert minden évben
Ujra-ujra kivirúl ;
Ámde a dal egyre sír a
Fülmilének ajkírúl.

S bár jöjjön még annyi század —
Élni fognak örökre :
Szegény Róza virágai,
Szegény Rózsa — s z e r e l m e !

A csobánci rózsák.

tt fenn jártam a csobánci romtetőn,
 Odafenn, a düledékvár udvarán —
 Merengve a. lenge rózsák bokra közt
 Susogó lány tavaszi szél bús dalán.

Illatoztak a vadrózsák körülem,
 Én meg búsán ábrándoztam hallgatva ;
 Az illat : a virág lelke, — gondolám —
 S a lélek : az emberi szív illata....

Lélek és az illat tehát rokonok ;
 S értik egymást ; — így kell lenni, én hiszem
 Lelkem is a romrózsák illatával
 Beszélgetett, ábrándozott édesen.

Elbeszélték a romrózsák lelkemnek —
 Hogy ők R ó z s a szerelméből fakadtak :
 A hú Rózsa szerelméből, ki egykor
 Űrnője volt ez omladó falaknak.

Hamar elmúlt szerelmének öröme :
Mint hamar hull a vadrózsák virága,
Soká tartott szerelmének bánata :
Mint e rózsák tövisekkel dús ága.

Éjfelenként, rózsanyilás idején,
Szegény Rózsa odahagyja sírlakát,
Felbolyong a vártetőre, s a nyíló
Rózsabokrok viráginak csókot ad. . . .

S e bü-csókbán l é l e k száll a virágba :
Szegény Rózsa szelid lelke — az i l l a t ;
Ezért kedvesb illatúak minden más
Rózsánál a csobáncik, ha nyílnak.

De a virág hamar elhull, lehervad,
Árván marad a legékesb rózsaszál,
Levelkeit szétröpítik a szelek —
Az illat meg urnőjéhez visszaszál.

Ekkor ismét — ha jó éjfél ideje —
S a holdsugár fehér, fátyoi-zászlaját
Lengeti a rom felett az éji szél —
Halk neszzsel, minőt csupán a sóhaj ad :

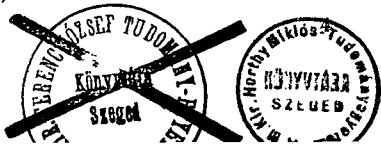
Eljő Rózsa bús zokogva, szomorún,
Öleli az árván maradt rózsagajt,
S fájdalmában keservesen könyezik,
Könyezik, és lágy epedve felsohajt. . . .

S ott sír, ott nyög mint a gerle, nagy soká, —
Ott sír, ott nyög szürkülő félreggelig :
Mignem végre minden fűszál ragyogó
Harmatcseppel : k ö n y j e i v e l megtelik.

Másnap aztán szúrós lesz a rózsaaág:
Mert hogy Rózsa bús szívéhez ölelte —
Fájdalmának tövisai a bokron
Ott maradtak, ott is függnek örökre. . . .

— Őszszel, mikor hullnak immár a lombok,
Sárga színt ölt a Badacson magára,
Dér csillog a szedett szőlők levelén,
S letarolt az erdők, halmok határa :

A csobánci pusztá várrom ablakán
Atsüvöltöz rémesen az őszi szél,
S lengeti a hervadt rózsák bokreit —
Be szomorú, a mit akkor elbeszél !!

Ez a bús szél László urfi szelleme. . . .
„Kedvesemet, a szép Rózsát keresem !
Felelj Csobánc, mondd meg száraz rózsátó :
Hol az én hű galambom, jegyesem ?

De az ó vár mélyen hallgat, nem felel,
Néha dobban egyegy omlott öble meg :
A mint rája a falak párkányiról
Hulladoznak bú miatt a nagy kövek . . .

Nem felel az árva tövisbokor sem,
Bánatos szél öt hiába kérdezi :
Hol van Rózsa?—h e r v a d t r ó z s á k h a m v a i
Hagynak csupán némi búsat sejteni. . . .

Újra zendül....

Újra zendül a madárdal,
Újra zöldül a berek,
Újra nyílnak a virágok....
Én is újra szeretek !

Égni kell az én szívemnek,
Szenvedély kell énnekem :
Hadd epezsze, had hervaszsza
Hideg, rideg életem !

Égjek el bár — én nem bánom !
Éltem immár eleget ;
Óh de egyszer adjatok még
Szívet, lángot, meleget !

Éltem én már : voltam ifju ;
Szerettem : meghalhatok ;
De halálom legyen boldog :
Újra égni hagyjatok !

Voltam ifju...ah, a szép kor
Vissza többé nem jöhet!
Elment, elment...de magával
El nem vitte a — szívet.

S ez kiforrva ó sebét már,
Mint az ágavesztett fa:
Mostan lombja új bimbóval
Dúsabban van megrakva.

— Virúlj virág, borúlj bokor,
Víg madarkák zengjete!
Hiszen én is újra élek, —
Hiszen én is — szeretek.

Visszatért a régi ábránd,
Régi bánat, régi láng;
Szenveteg vágy, édes álom —
Visszatértek egyiránt.

Erdők, mezők, lombos árnyak,
Illatozó ligetek:
Im kitéröm néktek keblem —
Mint ti, a ti kebletek.

Lássátok meg... Jertek aztán
Versenyezni énvelem :
Van-e oly szép virágotok
Mint enyém, a — s z e r e l e m ?!

Lássuk azt is : tud-e sirni
Olyan búsan, oly hiven
S z i v e t e k — a fülemile —
Úgy, miként az én s z i v e m !

És oly szép-e ágon, berken
Fakadó fris levéltek :
Mint az én lelkem fakadó
Lombjai a — r e m é n y e k ?

S végre, melyik bájosabb : a
Lány, ki birja keblemet, —
Vagy pedig a ti imádott
Kedvestek a — k i k e l e t ?...

— Jertek hát, ha bátrak vagytok !
Hadd váljék el most : ki győz ?
A ki veszt : rá d ulni szálljon
Rám : bubánat, s rátok : ősz.

Föl tehát!...Vagy tán nem mertek

Versenyezni énvelem?!...

Nézzetek rám: én merek — mert

Hiszem, tudom, érzem:

Hogy az első három izben

Bár lennétek nyertesek:

Az u t o l s ó pályáügyben

Győztes én, csak én leszek!

Ágasbogas diófának....

Ágasbogas diófának levele, —
Domborodik a kis leány kebele....
Mire kihajt még egyszer a diófa :
Csóktól ég a kis lány arcán a rózsza.

Domborodik, domborodik a keble :
Domboritja növekedő szerelme ;
Pirosodik, pirosodik a szája :
Nem hiába csókolja a babája !

Hej te szép szem, szép kökény szem mit ragyogsz?
Hej te sziv, te lángoló sziv mit dobogsz ?
A szem, a sziv azt ragyogják, dobogják :
A mi nyilni kényszeríti a rózsát.

Nyilj ki rózsza szép tavasznap hajnalán,
Hadd tüzzön fel hő keblére barna lány ;
Szeress lányka, s ha epeszt a szerelem :
Leszakítlak megpihenhetsz keblemen !

Ha rá borulsz érted égő szivemre :
Azt gondolom, a mennyország esett le . . .
Ha fürtidnek barna árnya rám lebeg :
Azt gondolom, leszálltak a föllegek . . .

Pedig menny és felhők most is fenn vannak :
Csak te jöttél le énhozzám angyalnak ;
És tanítasz imádkozni, kedvesem :
A l e g s z e n t e b b i m á d s á g : a s z e r e l e m .

Odafenn az angyalok is szeretnek, —
Idelelni is égni kell a sziveknek
— A ki téged megtagad óh szerelem :
Az istent is megtagadni kénytelen !

Távolból.

Gondolsz-e rám a messzeségben
 Én édes, édes angyalom ? !
 Látd én mindig feléd sohajtok,
 Mindig terólad álmadom.

Ott járok kedves oldaladnál
 — Gondolatban — a réteken ;
 Forró karod karomba füzve...
 Ah, milyen jó így énnekem !

Körülöttünk piros virágok ;
 S csengő ajkad ha hogy cseveg :
 Azt véleim : e virágok szólnak...
 Mily boldogság hogy tévedek !

Mert suttoghatna bár körültem
 Virág, szellő, lomb, vagy patak :
 Mindez nekem csak azt susogná :
 Hogy édesebben zeng s z a v a d

Sétálunk a szabad mezőben,
Mosolygunk , és beszélgetünk ;
Bár így mosolygva, és csevegve
Folynék le végig életünk !

Kis csörge ér partjához érünk,
Hol a nyárgaj zizeg, rezeg ;
S hüs árny alatt látván a pástot :
Pihenni vágyat érezek.

Ledülünk ; és költőd szivére
Hajlik hő k e b l e d , angyalom...
Én istenem ! a m e n n y o r s z á g o t
Hát ilyen könnyen elbirom ? !

Szép kis fejed ölembe hajtod,
Reám omol sötét hajad ;
Orcádat lágyan megsimítom :
Miként a szellő a havat...

S szemednek két szép csillagával
Fölnézesz rám édesdeden —
Mig lelkem öntudatlan bámul
Csodálatos szépségeden.

Gyöngy-fogsorod közt piros rózsát
 Tartasz száránál vidorul,
 S szép ajkadhoz ily közelségben
 Az árva rózsza — e l p i r u l.

És pirulása azt mutatja :
 Hogy néked elsőbbséget ad,
 Hogy a virágok királynője
 Nem ő : de a te a j a k a d !

Igy andalgok ; száz kedves képet
 Alkot csapongó képzetem ;
 S mindezt t e r ó l a d , távol lévő
 Szép angyal : lelkem, életem.

Te is gondolsz rám — tudom én azt —
 Hisz megmondják a csillagok,
 Kivált az a kék fényü, mely ott
 Távol kelet felé ragyog.

E fényes csillag most az én szép
 Imádoztam, szerelmesem :
 Mert legközelebb ragyog tehozzád
 Kék sugarával — kedvesem !

Zöld fenyvesek.....

Zöld fenyvesek, felhős tetők —
 Hol csillagok közt száll a sas;
 Itt egy sötét váromladék,
 Ott egy kéken fénylő havas. —
 Fönn, tornyosult felhők között
 A hold homályba rejtözött,
 Majd meg vigan mosolyg alá: —
 A csendes tükrü bérci tón
 A csillagfény ugy fölragyog.....
 Mindez engem mit érdekel:
 Ha rózsám elhagyott?!

Sik rónatáj, hol a vihar
 Sösvölt haragvó éneket,
 S hol a puszta k szerelme: a
 L á g y f u r ú l y a s z ó s í r, e p e d
 Száz képet ölt a délibáb,
 Bölömbikától bűg a lép —

Mulatva a puszták fiát....
 Mig a halász a tó vizén
 Dalolva hajt kis csónakot....
 Mindez engem mit érdekel :
 Ha rózsám elhagyott ?!

Vidám tavasz, sugáros ég ;
 A hervadt rózsza fölvirul, —
 Szebb éneket zeng a madár
 Új kikeletnek bájirul.
 Kopár mezőn virág fakad,
 És hajt az ág új lombokat,
 Minden mi bús, feledve lett....
 A szivben is ó seb helyett
 Új láng hevit, új tűz lobog....
 Mindez engem mit érdekel :
 Ha rózsám elhagyott ?!

Bús hervadás, zörgő haraszt ;
 Az őszi fának lombja hull ; —
 Talán a föld meghidegült
 Arája — a napért busul?!....
 Úgy zokog a kis csürgeteg,
 Erdő, vidék olyan beteg, —

Arcán halál-halvány szín ül....

S a falevél, hervadt virág

Mind azt susogja: „m e g h a l o k...”

— Ah ez érdekel engemet:

Kit rózsám elhagyott!!

Háborog a Balaton...

— Füred, aug. 11. 1858. —

Háborog a Balaton hulláma —
Háborgatja a vihar korbácsa ;
Háborog az én szívem az árva, —
Háborgatja a halál korbácsa...

A Balaton életnek folyása :
Lőn nekem a halálnak forrása ;
Hideg habja életet ad másnak :
Nekem magvát adta a halálnak.

Hűs ársjai éledést susognak
Élni vágyó sok ezer boldognak ;
Bús ársjai meghalást susognak
Nekem, élő halovány halottnak.

A napsugár örök fényről ragyog :
A hol lelkem lélekké válni fog ;
A porszemek bús sirról beszélnek :
Porrészeim hol porrá leélnének.

Élet, nem is vágyok rád ohajtva,
Vágyam ugyanis csak v á g y ú l maradna
S ki a vágyat valóvá tehetné :
Már maga sem való, csak „volt“ többé !

Nem remélek — hiába remélnék !
S remény nélkül jobb volna nem élnék ;
Mert édesebb nem tudni, nem élni :
Mint élni tudni, de nem — remélni !

Hullócsillag reszkető sugára,
Sárga mezők hervatag fűszála,
Esti szellő elhaló sirása —
Hívogattok... megyek nemsokára !

Durva röghöz ragadott az élet,
A halálban magasb a költészet ;
Hol vándorló csillagok keringnek :
A szellem ott szabadon repülhet.

Ássatok sirt jó mélyen a földbe,
Fektesetek puha-lágy fövényrè,
Legyen álmam olyan mély, olyan szép :
Mint ha rózsám kebelén pihennék.

Ültessetek siromra virágot :
Illatos szép szegfűvet, rózsákat...
Hadd boruljon száz virág szüz kelyhe :
Virágtalan elhamvadt szivemre !

Legalább ha illatjok érzendem :
Azt gondolom : visszaszállt a lelkem ;
S ha fölöttem virágjok pompázik :
Azt gondolom : a szivem virágzik !

S majd ha ősszel, bágyadt napsugárral
Mosolyognak szemben a halállal, —
Ki jelen vagy, hol bú van s enyészet :
Eljősz te is kedvesem — költészet !

S hervadás közt szelid borongással
Álmodunk majd boldogan egymással ;
Mert ott léssz te vélem a halálba' —
Árva éltem egyetlen virága !

Szökénél kezdettem....

Szökénél kezdettem,
 Barnánál végeztem
 Én a szerelmet ;
 Lángra lobbantam
 A szöke mellett,
 Összehamvadtam
 A barna mellett.
 Jaj szegény szívem —
 Szívemnek romja :
 A szöke, a barna
 Emléke nyomja !..
 Hü galambocska
 Volt mind a kettő :
 Hütlen kigyó lett
 Mind a kettőből !
 A szöke megcsalt,
 A barna megcsalt, —
 Utánok szívem

Kiéggett, meghalt.
 Meghaltam én is,
 Megöltek régen :
 A sirból van csak
 Visszajövésem.
 Árny, mint a többi
 Halotti árnyak :
 Kik éjfelekkor
 Kisértni járnak.

Én nem kísérték —
 Engem kísértnek :
 A vágyak, mik a
 Sirban is élnek.
 Hej az a barna !
 Hej az a csalfa !...
 Szeretem most is,
 Szeretem — halva !
 S halott-szerelmem
 Kétszer oly átkos ;
 Mert ha volt kinja
 Élve, halálos :
 A láng mely éltem
 Fölemésztette —
 Most a sirból fel-
 Járok érette !

Pedig a sirban
 Egy óra édesb :
 Mintha tulélnék
 Itt ezer évet !

— Halott-szerelmem
 Hagyj már aludni !..
 Nem akar a világ
 Holtakról tudni...
 Hej az a csalfa !
 Hej az a barna :
 Szeretni újra
 Csak ő akarna !!
 Akkor térhetnék
 Majd nyugovóra :
 Vinném magammal
 A koporsóba...
 Aludnánk aztán —
 Aludnánk ottan :
 Én is halottan —
 Ő is halottan...

A kihez feljár
 Holt szeretője :
 Elviszi véle,
 A temetőbe.

Ajakán csattan
A halál csókja :
Én kedvesem jer
A koporsóba !
Már megesókoltál,
Már enyém lettél :
Most k e l l szeretned,
Ha nem szerettél
Ha hü nem voltál :
Hűnek kell lenned —
Szeretőd mellett
Híven pihenned !
Jer! jó lesz immár
Magunkra lennünk :
Hagy már aludni
Halott-szerelnünk

Don Diaz del Antiquerra.

— Eredeti románc, spanyol modorban. —

„**D**on Diaz del Antiquerra —

Vitéz caballero ;

Karja izmos, kardja biztos,

Maga bátor, szép, jó.

Anyám, anyám, megörülök —

Hogyha őt nem látom !...“

— Csillapítsd le zajgó kebled,

Én gyermekem, lányom !

Fojtsd el — jobb lesz — szived lángját :

Hogy ne váljon búra !... .

Mert ilyen hőst nem szül többet

Sem Granáda, sem Kasztilla,

Sem a szép Anpalúzia,

Sem Esztremadúra !

Mikor vágat viadalra
 Lobogó tollával :
 Röpte után hajadonok
 Sóhajtása szárnyal.....
 Hogyha dobog paripája :
 Szívek feldobognak,
 Ha föltekint az ablakra :
 Lányszemek mosolygnak.
 S a többi lány oly irígyen
 Néz a mosolygóra....
 Mert ilyen hőst nem szül többet
 Sem Granáda, sem Kasztilla,
 Sem a szép Andalúzia,
 Sem Esztremaúra !

Harsognak az ezüst-kürtök,
 Kezdődik a torna....
 Száll a hős, mintha lovához
 Oda forrott volna.
 Kék lobogós kópiáját
 Viadorok félik ;
 Kihez fordul : ijedtében
 Megis halt már félig.
 Ő a győztes, ő a méltó
 Aranykoszorúra !....

Mert ilyen hőst nem szül többet
Sem Granáda, sem Kasztilla,
Sem a szép Andalúzia,
Sem Esztremadúra !

S hogyha zúgnak véres harcok
Mór vitézek ellen :
Don Diaz del Antiquerrát
Rettegi az ellen.
Bevág a legsűrűbb rendbe
A hős caballero, —
S mór vértől lesz bíbor-piros
Partod, óh Duero !
Habban úszik sok albornos,
Sok barna mór hulla
Mert ilyen hőst nem szül többet
Sem Granáda, Sem Kasztilla,
Sem a szép Andalúzia,
Sem Esztremadúra !

S Duerónál diadálnak
Soká nem örülnek :
Alhámát is elfoglalják, —
Granadára dülnek.

S bár pokol-mély legyen a sánc,
 S nyuljon a fal édig :
 Mórok e várt Diaz előtt
 Mindhiába védik !
 Száguld ő, hogy a rohamkürt
 A rivalgót fűjja....
 Mert ilyen hőst nem szül többet
 Sem Granáda, sem Kasztilla,
 Sem a szép Andalúzia,
 Sem Esztremadúra !

Hadzajtól zeng az Alhambra,
 Vérben áll a csarnok:
 Don Diaz hős legelősőr
 Mászsza meg a tornyot.
 Ő tűz e l s ő zászlót a mór
 U t o l s ó várára....
 Az utolsó mór nyila száll —
 S szíven öt találja.
 — Spanyol lányok mért zokogtok ?
 Mért váltatok búra ?
 Mert ilyen hőst nem szül többet
 Sem Granáda, sem Kasztilla,
 Sem a szép Andalúzia,
 Sem Esztremadúra !

Don Diaznak sirja halmán
Nő virág özönnel :
Gyöngéd kezek ápolgatják —
Gyöngéd szerelemmel....
Don Diaznak sirja halmán
Nő virág özönnel :
Fájó könyek öntözgetik
Fájó szerelemmel.....
Ha egy hervad, más helyette
Meg kivirul újra...
Mert ilyen hőst nem szül többet
Sem Granáda, sem Kasztilla,
Sem a szép Andalúzia,
Sem Esztremadúra !

Spanyol ifjak, spanyol lányok,
Sírjához kijárnak :
S fölzeng halmán méla hangu
Dalja a guitarre-nak.....
S álmodik a hős, örök dal
S örök virág mellett :
Örök-égő dicsőséget,
És örök szerelmet !

Emlékét a forgó idő
Soha szét ne dülja :
Mert ilyen hőst nem szül többet
Sem Granáda, sem Kasztilla,
Sem a szép Andalúzia,
Sem Esztremadúra !

A vén körtefáról.

— Néprege. —

Hol a mocsáros Marcal árja
 Medrét gyakran túlcsapva járja —
 Átfolyván zsombékos teren ,
 Hol ingó nád, zöld sás terem ;
 Hol sárga partok közt a Rába
 Zuhogva omlik, és karába
 Dül majd a Marcal lassu habja,
 S mint férj és nő együtt folytatja
 A két folyó ntát a nagy Dunához —
 Árjok, nevük közös sirjához :
 Ott áll csatáshirü K o r o n c ó . . .
 Nevét a történet könyvébe
 Fiak vére-, anyák könyjével
 Gyász- emlékü nap jegyezé be. —

Koroncónál a Rábaparton
 Egy vén, odvas fa néz a habba,
 Törzsét az évek megbarníták :
 De zölden díszlik lombozatja...
 E megvénytült vadkörtefáról
 Beszél a nép egy bús regét :
 Nehéz időkből, a midőn zord
 Felhők fedék hazánk egét. —
 Koroncónál miként veszett el
 Rákóci zendülő hada :
 Susogd el néktünk lombjaiddal
 A gyászregét, vén körtefa !

* * *

A Marcal és a Rába jobb felén
 Feküdt a nyalka kuruc-tábor ;
 Vidám ének, csatás üvöltés
 Hangzott a hősök sátorából...
 Itt gyors lovon száguld egy hadnagy,
 Amott kimérten jár az őrszem .
 Egy—kettő—három, — mint az óra
 Ingája... míg ott a mezőben
 Nehéz selyem piros zászlóval
 Birkózik a déleesti szél,
 Meg-meglendíti lobogóját —
 A szálló napnak fényinél...

Túlhan a Rábán a labancok
 S ravasz vezérok sátra áll:
 Gonosz eselt gondolt a vezér —
 S azt végre is hajtatta már.
 Tudván, hogy a magyar vitézek
 A jó borral nem vesznek össze, —
 Sőt hogyha van, víg kedvre gyulván
 Jó kortyokat húznak belőle:
 Nagy hordókat töltet meg borral
 — A bort vegyítve álomporrall —
 És föl rakatván szekerekre:
 Szállítja a tábortól messze:
 — Mint már előre rendelé —
 Hosszan, lassan; el Győr felé...

Látják a nagy boros hordókat
 A szomjazó kuruc vitézek:
 És kard-ki-kard! föl lóra gyorsan!
 A zsákmányért megvíni készek.
 Zúgnak sörényes paripáik
 Nyargalván mint a szél, futamva:
 S míg célhoz érnek — a borörző
 Labancnak már csak híre-hamva...
 Be sem várván a támadókat:
 Ott hagyták a bort, — elfutának;

S nagy vígan a kuruc leventék
Zsákmányt vivén el-visszaszállnak.

— — — — —
Zöld dombtetőn, a Rába mellett
— Hol a megvénült vadfa áll —
Ott ütték csapra a hordókat,
S ittak, harsány dal hanginál.
A hegedűnek zöngzetével
Szilaj kurjantás egybe-harsog,
A tölt pohár cseng és habzik,
A sarkantyú is összezsattog...
A hősök gyűlnek, egyre gyűlnek...
— Az elsők immár rég kidültek :
Bódító álmom szállva rájok, —
Erővel zárul szempillájok ;
Ki csak egy kortyantást ivott is
Az álomporról vegyes borból :
Fejét lehajtja, lelke kábul —
Meglepve büvös, mély álomtól.
Aludni térnek... újak jönnek...
Majd mind elalszik a sereg...
— Hej harcfiak ! Hej jó vitézek —
Riadjatok ! serkenjete !
Mindhasztalan ; szunnyadnak mélyen
Merülve álmom tengerében ;

A vénült vadfa bús haraggal
 Megrázza zúgó lombjait :
 „Jön a labanc! Ébredjetek föl!...“
 — Hiába! — Minden szunnyad itt.
 Haszontalan nyerít a ló :
 Édes gazdám ébredj, riadj!
 Hiába fúnak harci kürtöt — —
 Csak alszik egyre még a had.
 Hej, ébren, hogy rohanna mostan
 Látván az ellent ily közel,
 Villám-lovon, villámló karddal...
 De így, — egy hang nélkül vesz el.
 Jött a labanchad, s kik szunnyadtak :
 Elszunnyadának m i n d ö r ö k r e, —
 Siró anyák bús könyje hullván
 Éles kardtól nyitott szivökre. —

.
 Piros virág nő a hartéren,
 Vértől vereslik gyöngé szirma,
 S e hősök keblén nőt virágot
 A nép : á l o m v i r á g n a k h i v j a. —

* * *

A dombtetőn, a szőke Rába mellett
 Még most is áll a terebélyes agg fa,

És mint mondják a partlakó halászok :
Ha jó az éjfél rémes pillanatja —
Körüle sarkantyúk pengését
S víg pohárcsengést hallani :
Ott vígadván a sirból fölkelt
Kurne vitézek árnyai. —

A tiszai révész.

Se széle, se hossza csongorádi síknak,
 Kifáradhat a szem puszta, rónatáján, —
 Közepén a Tisza nyújtózkodik végig :
 Mint a gulyás széjjel terített subáján.

Kettős sudarfájú delelő kút mellett
 Ott busúl a híres dobogói csárda,
 Szalmafedelén a viharok birkóznak :
 Betyárok birkóznak benn a szobájába

Savanyú borát csak a szegénylegénynek
 Kötél-csiklandozta gégője ihatja,
 Még az is elbödül : lánchordta borának
 Kőkény volt az apja, vadalma az anyja !

Csárdásgazda orre csak vállát vonítja :
 A kinek nem tetszik, ne igyék belőle !
 S tovább szíván kurta-száru kis pipáját —
 Hallgatagon bámul a kék füstfelhőkbe . . .

Már ezt csak így szokták : a csárdás mogorva,
 De még mogorvább a csárda tág szobája :
 Két nagy tölgyfaasztal, két nagy boros kanesó,
 S odakünn a vándort hat komondor várja.

Node azért mégsem nő ám fü az úton,
 Mely oda kanyarul a Dobogó elé, —
 Onnét meg tovább megy, homokos buckák közt
 Lecsavarodván a tiszai ré' felé...

A tiszai révész : a jó András bátyó
 Ott üldögél parthoz akasztott kompjában,
 Egyik keze ép' az evezővel játszik —
 A másik motorász dohányzacskójában.

Majd a napot nézi : bizony dél felé jár !
 Azután kivetett hálójához ballag,
 Megbillenti rúdját... hát csak úgy hajlik az
 Súlyjától a benne fickándozó halnak...

Kis nádgunyhójába botorkál be mostan,
 Ott szed-ved, majd kijő, s rak lángoló tüzet —
 S nem sokára készen az egyszerű ebéd :
 Eszik is az öreg, ugyan jóízűet.

Hej be jó volna egy korty a savanyúból!
Szól, s a közel fekvő csárda felé tekint, —
De fülét valami távol zaj üté meg,
S a tulsó part felé visszafordul megint.

Szekerek robognak, ujjongató néppel,
Megbődül néha a bögő mormogása,
Majd a klarinétnak éles füttye hangzik,
Majd a lakodalmas nép kurjongatása...

„Édes András bátyó, — kiáltoznak hozzá, —
Vigyen át bennünket... megadjuk az árát...”
S a kompon túlpartra evezett öreget
Kulacsesal, kalácsesal ugyancsak kínálják.

„Igyék András bátyó! egyék András bátyó!
Csak még egy kortyantást, csak még egy falatot!
Ejnye be rátartós!... aztán a bor sem kell...”
— Pedig a kulacsból huzott már vagy hatot.

Menjünk hát! sürgöli a jó öreg révész, —
S az első szekeret betolják a kompa,
S míg a cigányok a parton hegedülnek:
A komp a kocsikat egyenként áthordja.

Utoljára aztán a barna bandával
 Evezget a tulsó, dobogói parthoz,
 Lakodalmas néptől zajlik már a csárda, —
 S hegedű, cimbalom megint újabb zajt hoz.

Estelig mulattak híres Dobogóban,
 És mulatott velök a jó András bátya,
 Csak midőn már feljött a kaszás-csillag is,
 Akkor tért nyugodni csöndes gunyhájába.

Aztán a vígadó nép is eltávozék,
 Soká hallgatá a szekerek zörgését
 A jó öreg, déces-bundájára dülve —
 Ajkai mormolván esti könnyörgését. . .

Majd elhalt a kocsik távol robogása, —
 Csak a tücsök cirpelt a nádgunyhó mellett,
 Csak az öreg Tisza árjai susogtak,
 Mig a fáradt révész csöndesen szendergett. —

De mi robaj támad a folyam túlpartján?
 Mintha zaklatott mén dobbanása volna. . .
 „Hallja-e héj bátyó, öreg András bátyó? . . .
 Átkozom a lelkét: itt a pandúr nyomba!”

Kerget a vármegye — hallja-e már szómat? —
 Vigyen át engem, az isten is megáldja!...“
 — S a széles víz fölött kimért csattogással
 Hangzik az evező habba-loccsanása.

Meg sem is nyugovék a jó András bátyó,
 A míg át nem vivé az üldözött betyárt,
 S mire ismét ledült kiseded gunyhójában:
 Amaz akkorra már a csárda felé járt.

Elégülten vert az öreg révész keble:
 Hisz most ő egy ember életét menté
m e g . . .

Oly édesen nézett a szép csillagokba —
 S a csillagok rá oly édesen nézének....

Ámde újra zaj kél a Tisza túlpartján —
 Üldöző pandurok nyers kiáltozása:
 „Hallod-e héjh, révész! a ki megteremtett!...
 Hajtsd a kompot mingyárt, egy szikrát se' várva!“

Majd holnap! — dörmögi magában az öreg,
 S másik oldalára fordul a bundában....
 Lärmázhatnak azok oda át hajnalig:
 A révész csöndesen alszik gunyhójában.

Titkos szerelem.

Uphetetlen, hogy ne szeretnél!
 Azt én képzelni sem tudom.
 Gyűlölni engem — és tenéked?
 Ez eszmét meg nem foghatom.
 Hisz ha úgy titkon rám tekintesz:
 Oly forró lángban ég szemed
 Hiába mondod: nem szeretlek!
 Szeretned kell, lány, engemet!

A havasoknak rózsaszála
 Gyűlöli-e a bérctetőt?
 Megveti-e a repkény a fát
 A melyen csügg, a melyre nőtt?
 Nem szereti-e bánatáért
 A játszi ér a bús füzet? . . .
 Hiába mondod: nem szeretlek!
 Szeretned kell, lány, engemet!

Hiába mondja csalfa ajkad :
„Ném!“ kebled „ó h i g e n“-t dobog ;
Hiába színlelsz hidegséget — —
Tudom, hogy szíüd értem lobog.
A virágházban kikelet van :
Bár kívül látsz fagyos telet. . .
Hiába mondod : nem szeretlek !
Szeretned kell, lány, engemet !

Jer, csókolósdit játszunk szépen,
— Csókolni oly dicsőn tudok ! —
Te megboszintasz . . . én haragszom . . .
S haragvó szám megcsókolod ;
És átölellek . . . Búd hová lett ?
Mosolygó számtól kérdezed . . .
Hiába mondod : nem szeretlek !
Szeretned kell, lány, engemet !

Meglásd, mily boldogok leszünk majd !
Örülni megtanítalak ;
Te lészesz a mosolygó tájék, —
Én lészek a vidám patak.
S idővel majd szép kis virágok
Fakadnak a vig part felett . . .
Hiába mondod : nem szeretlek !
Szeretned kell, lány, engemet !

Lehetetlen. hogy ne szeretnél
Mindez csak tréfa, tettetés.
Gyűlölni vágysz : és rám mosolygasz ;
Kerülsz : s szemed keresve néz.
— Borúlj szivemre, öntsd ki lángod,
Mely titkon értem rég eped, —
S ne mondd többé hogy: n e m s z e r e t l e k !
Szeretned k e l l , lány, engemet !

Esteledik...

— Népdal. —

Esteledik... szól a gulya kolompja,
A gulyásnak ölében a galambja...
Bandi bojtár, leskelődnek utánad! —
Tereld vissza a tilosból gulyádat!

Nem hallik már a gulyának kolompja,
Bandiuk még ölében a galambja;
Nem bánja ha elvész is a gulyája:
Csak ölébe lehessen a babája!

— Hosszu sorban száll a vadlud az égen,
Tanyát keres valahol más vidéken...
Mennék én is, mennék innét messzire,
De nem ereszt a rózsám két kék szeme!

Azért hogy én gulyásbojtár vagyok is,
Azért hogy tán fürtös gubát hordok is :
Megalégszem én a magam sorsával,
Nem cserélnék az Argyélus királyllyal!

Ugyis volt már az eszemben olyasmi:
Hogy én volnék az Argyélus királyfi..
Túri-süveg fejemen a korona — —
Galambom meg a szép Tündér Ilona!!

Hegedűszó, dinomdánom...

— Népdal. —

Hegedűszó, dinomdánom, —
Vigan élem a világom!
Összeütöm a bokámat....
Félre tőlem te bubánat!

A sarkantyúm összeverem,
A rózsámat átölelem;
Acél-pengő a eszímámon —
Gyöngykaláris a babámon.

Piros kláris függ a nyakán, —
Azért ölel olyan nyalkán!
Szívében is káris terem:
Gyöngykaláris — h ü s z e r e l e m!

Ölelj által oly igazán —
Mintha volnál édes anyám ;
Öllelek én oly szeliden —
Mintha volnál édes, szívem !

Csak ne busulj, csak ne hervadj,
Csak énnékem hivem maradj ! . . .
S piros pünkösd hajnalára
Tűzz rózsát a kalapomra !

Kinek pünkösd hajnalában
Virág van a kalapjában,
A melyik lány odatüzte :
Azzal esketik azt össze !

Ihajnárom, lakodalom !
Bokrétás az én kalapom !
Te tüzted rá én angyalom —
Te vagy az én menyasszonyom. —

Mig sarkantyúm pengethetem,
Mig a rózsám ölelhetem,
Mig van csak egy szál virágom :
Addig élem a világom !

Buzavirágok.

I.

Leveles harasztnak
Szélében vadászok :
Elöttem sik téren
Suttogó kalászkok.

Aratnak, aratnak,
Peng a sarló éle, —
Fölvidúl a vidék
Vidám pengésére.

Sárguló kalász közt
Mebúva lakába :
Rekedt torkú tücsök
Cirpel ott magába...

Piroslik a pipacs,
Bólint az árnyéka, —
Tikkadó fürjecske
Szól alatta néha...

Ott, a hol megcsendül
A fürj pitypalattya:
Az én kis rózsám a
Búzát ott aratja.

Ragyog a sarlója
Csillogó sugárban; —
Kék búzavirágok
Vannak a hajában.

Kék búzavirágok
Vannak a szemében
Az én boldogságom,
És az én reményem!

Pipacs nem pirosabb
Piros két ajkánál,
Pacsirta nem dalol
Csengőbben szavánál.

Meghallja dalát a
Bokrok fülmiléje,
Azt hiszi párja zeng —
S felel énekére....

Dalolj csak galambom,
Dalolj csak vidámon :
Én is dallva járok
Haraszton, gyopáron.

Haraszton, gyopáron,
Ligeten, kopáron....
Hej aratás után
Te leszesz a párom! —

II.

Megkötötték a kévét szorosra —
Összerakták kepeszámra, sorosra ;
Keresztjéből a mérőt csak kiverik...
Üres verem, öblös hombár megtelik !

Hozzon isten bőven áldást a nyárra :
 Mert az ugyan hozott ám a tanyára !
 A gazdának félrevágva kalapja, —
 Bajúszát meg úgy „h e g y e s r e“ kicsapta.

Szomszéduram büszkén néz a szérűre,
 Mutatja a nagy asztagot örülve ;
 Beszédében a kedv csakugy sziporkáz :
 Akkora ez, komám, mint egy p e s t i h á z

Faluhelyen most az élet be vidor !. . .
 Arc is kedv is piros, mint az egrí bor ;
 Szombat este kimennek a szabadba
 Az aratók ünnepére, vigadva.

Holdvilágos csöndes éjjel messzire
 Elhallik a vígadozók éneke :
 Vesszen kiki hű szerelmet szívébe —
 Úgy arat majd boldogságot belőle !!

III.

Arat az én rózsám,
 Én pedig vadászok :
 Körülem csemeték —
 Körüle kalászok...

Mellettem bús szavát
Fülmile hallatja :
Mellette megszólal
Fürjek pitypalattya. —

Szerelmes pitypalatty,
Kesergő fülmile
Szerelem, búbánat — —
Be illik együve !

Vadászlegény vagyok,
Zöld erdőben járok :
Messze a sík téren
Dalolnak a lányok.

Sarlójok pengését
Elhozza a szellő,
Énekök csengését
Hallgatja az erdő.

A rózsám sarlója —
Az peneg legjobban,
A rózsám szép szava —
Az sir lehangosban.

Csókolom az ajkát,
Áldom a sarlóját :
Átkozom kis lábát
Vérező tarlóját !....

Arass rózsám, arass,
Arass mihamarább ! —
Aratás utánra
Nekem ígért anyád !

Romance del rey moro,
*que perdió Alhama**)

(Románc a mór királyról, a ki Alhámát elveszté.)

Spanyolból.

I.

Granadának városán át

Végig vonúl a mór király —

Elvirának kapujától

Vivarambla csarnokáig.

„Jaj nekem, Alháma!”

*) Alháma, a móroknak egykor igen nevezetes erőssége, Granadához közel, bevétetett a spanyolok által 1482 Febr. 28. — (I Lafuente Alcántara: Historia de Granada, III. kötet 363—9 fejezet.) E gyönyörű ó románc több változatban létezik, melyeknek egyikét Byron is átdolgozá. Oly nagy volt a maga idejében e költemény hatása, hogy azt énekelni vagy szavalni a mórok birodalmában halálbüntetés alatt tiltva volt. Egyéb-

Sürgönyt hoztak, azt jelentőt :
Hogy Alháma el van veszve...
Tűzbe dobta a levelet,
Megölé azt a ki hozta.
„Jaj nekem, Alháma !“

Majd leugrott az öszvérről
Fölpattant a paripára,
S átnyargalt a Zacatinon —
Szélgyorsan az Alhambrához.
„Jaj nekem, Alháma !“

S hogy beért az Alhambrába :
Mégfuvatta harsonáit,
És az ezüst-kürtöket is
Harsadozva megfuvatta...
„Jaj nekem, Alháma !“

íránt e románc föllelhető Perez de Hitánál, és Timoneda „Rosa española“-jában; újabban megjelent a berlini „Primavera y flor de romances“ című gyűjteményben is. Néhol „Romance de la perdida de Alhama“ név alatt jő elő. Azonban véleményem szerint a benne előforduló cselekmények drámai hatályánál fogva inkább balladának, mint románcnak lenne nevezendő — Thali.

Meghallották ezt a mórok
Granadában és a síkon :
S majd négyenként, majd ötönként
Gyültek össze egy tömegbe.
„Jaj nekem Alháma !“

És jövének fegyvert fogva,
Készülten nagy ütközetre :
Mert a harcok kürtje zengett, —
Mert zengett véres csatára.
„Jaj nekem Alháma !“

És így szóla egy öreg mór :
„Mondd király ! mért csöditettél
Össze minket ; mondd : mi végre ?...
Mert e hang a harekürté volt !“
„Jaj nekem, Alháma !“

„Tudjátok meg óh barátim
A legújabb szomorú hirt :
Hogy a keresztyének győztek !
Hogy Alhámát elvesztettem !
„Jaj nekem, Alháma !“

Megszólamla ekkoron a
Hosszu hószakálu főpap :
„Óh király, jogos csapás ez !
Méltán, méltán sújt ez téged !
„Jaj nekem, Alháma !“

Kiirtottad Granadának
Virágát : a Bencerráják
Díszes törzsét, s számkiütted
Kordovából a vendéget...
„Jaj nekem, Alháma !“

Bünöd méltán bünhődik most ;
És mint elveszett Alháma :
Úgy veszend el majd országod —
S elveszesz te, véle együtt !“
„Jaj nekem, Alháma !“

II.

„Mór parancsnok, mór parancsnok —
Azzal a nagy ősz szakállal !
Láncot veret rád a király —
Alhámának elvesztéért !

Ősz fejed le fogják ütni,
S föltűzik az Alhambrára :
Hogy reszkessen a ki látja —
Mert Alhámát általadtad !“

Nem rettenve szól az agg most :
„Lovagok, s jó emberek ti !
Mondjátok meg a királynak
Rólam azt : hogy nem hibáztam !“

A király tudtával messzi
Antequerában valék én
Testvéremnek nászvigalmán ;
— Átkozott a nászvigalom !
S az, ki engem oda hívott ! --
Két hét szabadságot kértem :
És a király hármat ada.

Hogy Alháma el van veszve,
Fáj az az én lelkemnek is ! . .
A király csak földet veszített,
Én elvesztém becsületem,
Én elvesztém jó hiremet,

Én elvesztém nöm, gyermekim --
 Kiket olyan hön szerettem,
 S én elvesztém l e á n y o m a t :
 Granadának gyöngyvirágát.

Elrablá őt s fogva tartja
 A bitor Marques de Cádiz ;
 Száz dublont ajánltam érte —
 Megvetette mind a százat,
 S gonoszúl azt válaszolta :
 Hogy leányom már keresztyén,
 Az én kedves szép Fatimám —
 Alhamának Máriája !“

És a várnagy még így szólt :
 Bévivék őt Granadába,
 Hol a király parancsából
 A halál kimandatott rá :
 Hogy a fejét le kell ütni —
 S föltüzni az Alhambrára
 — És a végzést végrehajták :
 A hogy meg volt parancsolva.

Csongor vitéz.

— Ballada. —

Késő éjjel égzöngéssel
Zúg a zápor lombos erdön. . .
S a mint rázza rontó zihar :
Recseg a hárs, reng az ihár.

Döng a föld ugy éjjél tájba' —
Habzó ménnek körme vágja,
Üvölt süvölt az éji vész. . . .
Hová nyargalsz Csongor vitéz ? —

Nyargalok a bérci várba, —
Bízva kardom jó vasába. . . .
Vésszel sorssal megdacolni :
Szeretőmet elrabolni!“

Lenn a völgyben, a vár alatt,
A merre az út elhalad,
Ottan áll egy barna torony,
Csonka, puszta, százados rom.

Csonka, puszta, százados rom —
Tündéreknek palotája:
Minden éjjel, nagy zöngéssel
Ottan kelnek dalra, táncrea.

Fényben égnek az ablakok,
A vén torony csillog-ragyog,
Benne bongás — vad zsbongás —
Szilaj ének — pallókongás...

Kong a palló.... horkan a ló...
Síva röpked bagoly, holló...
Csongor, Csongor, ne menj arra:
Ne forduljon sorsod balra!

„Arra megyek, arra megyek, —
Ott visz az út a várhegynek;
Szellemektől mit én félek?...
Angyalom, csak érted élek!”

A rom immár közel vagyok ;
„Ne verj szívem olyan nagyon !
Zúg a torony kívül belül — —
Fakó lovam, repülj, repülj !“

A fakó-ló dehogy repül :
A négy lába megmerevül,
Szügyébe a nyakát vágja, —
Gazdáját is földre hánnya.

S a tündérek szólamlanak :
„Ide, ide, te szép lovag !
Gyere hozzánk, gvere velünk,
Táncolunk majd s énekelünk !“

S Csongort körül körbe-fogva
Elragadják a toronyba
Járja a tánc, kong a palló,
A dal, ének fölrivalló

A dal, ének fölrivalló :
Piros az ég . . . tán hajnalló ? --
Búsul Csongor hű galambja :
Hogy nem jött el a lovagja.

Csonka torony fenekében
 Csongor alszik most is mélyen ;
 Századig tart bűvös álma,
 Hosszul, őszül a szakálla...

Ámde száz év ha letellett,
 S zúg a vész a torony mellett :
 Perciben az éj felének
 Megrázkódik és.... felébred.

És rápattan jó lovára,
 S fölszáguld a vár fokára, —
 Vészszel sorssal magdolcolni :
 Szeretőjét elrabolni !...

Ámde a vár puszta, romban,
 Szeretője sírhalomban ;
 Sirját a fü rég belepte —
 Vad bozót is nőtt felette....

S Csongor búsan, bús haraggal
 Visszavágtat, visszanyargal, —
 S alszik újra, alszik mélyen
 Csonka torony fenekében. —

Föl-föllobban

Föl-föllobban néha bennem
Most is még a régi láng . . .
Elmérengek, s azt álmodom :
Van még virág kalapomon,
És szivemben, — van virág !

S keblem újra fölmelepszik,
Arcom újra fölragyog :
Ha a kedv szép bíborrózsa —
Én vagyok az ápolója,
S hordozója én vagyok !

Piros arcom, piros kedvem :
Rózsává tesz az öröm ;
Félig élve, félig holtan
Búbánatnak fája voltam :
Most az élet visszajön.

Tarlott pusztán új tavasszal
Újra leng a délibáb :
S újra a szív ne szeretne —
Hogyha jö új kikeletje?.,
Más tavasz : más ibolyák !

Szeress szivem, dobogj szivem !
Zöngj szerelmet énekem !
S bár szegényen kéjgyönyörbe',
Bár emésztve, bár gyötörve :
Csak jöjj áldott szerelem !

Boldog az, ki élvezheti
Boldogtalanságodat ;
Éltetőbb bűd, mint az élet,
Végzetetlen üdvösséged —
Végzetetlen vagy m a g a d.

S mégis, bár vagy végzetetlen :
Nálam v e g e d volna már ?
S most szivem bár fölhevülve :
Lángja gyorsan elrepülne —
Mint a z a k l a t o t t madár ?

Óh nem ! óh nem ! kebelembe
Visszajösz még — érzem !...
Arcom, ajkam pirosodnak :
Piros az ég, ha kel a nap...
Álmodom már — éberen !

Megint a régi....

Megint a régi betegség bánt,
Szivem meg újra fájni kezd :
Sóhajtozás, álmatlan éjek....
Szerelemnek nevezik ezt !

Most látom át, hogy ifju vagy még
Kihűltnek gondolt kebelem :
Mert hinni tudsz a csalódásban,
Mert kéjt ad még a gyötrelem.

Szivemnek csendes galambházát
Felgyújtották a szép szemek :
S a láng közül ijedve szállnak
Galambjaim, az — öröme k.....

A történetnek méla árnyai
Ódon sirokba búttanak ;
Hazámnak fényes krónikája
Nem forgatom lapjaidat.

A csillagokba nézek újra
Szép holdsugáros éjjelen, —
S t e s t v é r ö k r ő l : lánykám szeméről
Őket sorban kikérdezem.

Szobám faláról búsan néznek
A buzogányok ösapák :
Te rossz fiú, hát ránk se gondolsz ? . . .
E szókat mintha mondanák.

Útas köpenyként porlepetten . . .
Henyél „siralmas krónikám“
Csakhogy nem ásit unalmában — —
Avvagy hogy ásit is talán ?

Nem bánom, ásits vén kopott könyv !
Kellesz is most te énnekem !
A szerelem könyvébe nézek,
Azt olvasom halk éjeken . . .

Midőn az egész világ alszik —
 Ablakomon kihajolok,
 S bebámulok az éjszakába, —
 S tudj' isten, hogy mit bámulok ! ...

Eljő hozzám a lanyha szellő,
 És eltársalgunk csendesen, —
 Azon a régi nyelven, melyet
 Már majdnem elfeledt szívem.

Egy sóhajt küldök kedvesemhez,
 S ő elröpíti szárnyain....
 Majd visszatér, sokat susogván,
 Édest, forrót — mint vágyaim.

Hogy mit csinál a szendé lány most :
 Alszik ?... vagy virraszt éberen, —
 Rám gondolván : mint ő reá én,
 Feszült szívvel, szerelmesen.

Ábrándozom.... míg jő a hajnal,
 S harmatja arcomon ragyog ;
 Másnap aztán olyan borongó,
 Olyan halott-halvány vagyok.

És lelkem oly bús, meghasonlott,
Úgy fáj az élet, oly nehéz ;
És nem tudom m é r t ? Annál a k i
Szeret : a szívben él az ész.

Keblemben kél gyötrelmes érzet :
Ha öt egy nap nem láthatom,
S ez egy napért t i z éjszakámat
Keservesen átsiratom.

Nagy ősök képei a falakról
Felém hiába intetek :
Térj vissza hozzánk s könyveidhez !
Ah ! vissza én nem térhetek !

Hiába hisz alunni már te
Újjászülő nyugalmu éj :
Lázasszívemmel ébren tartnak
A szenvedés, a szenvedély !

Sok vármegye . . .

(Pest, Február 1859.)

Sok vármegye nyújtózkodik
Jobb partján a Dunának :
De szépségben párja nincsen
Annyi közt is — Z a l á n a k !

Szép Zalában sok leány van,
Lelhet kiki magának :
De szépségben nincsen párja
Annyi közt is babámnak !

Félre vágom a kalapom, —
Jaj be gyöngy az életem !
Túl a Dunán legszebb megye
Legszebb lányát szeretem !

Óh de mért is vagyok tőle
Mostanság oly messzire ! . .
E távollét van szívemnek
Végzetlen terhire ! —

Hullámozik a a Balaton,
Nagy mormolva, javában ;
Mintha mélyen gondolkodnék,
Tépelődnek magában . . .

El-elkémelek a Badacson
A távol kék ködébe :
Tán valakit látni vágy a
Láthatlan táv ölébe ? !

— Én felőlem gondolkozik
A hullámos Balaton ;
Engem kémelek, engem óhajt
A jó öreg Badacson.

Ámde nemcsak ők ketteskén
Töprenkednek énvelem :
Badacsonnál — Balatonnál
Jobban vár a szerelem !

Várj galambom ; várj csak...várj csak ..
Én meg itten tervezek...
Míg majd egyszer átölelek —
Megcsókollak — o t t l e s z e k !...

Jöjjön el csak, jöjjön el csak
A tavasz, majd akkoron :
Együtt tépünk virágokat
A c s o b á n c i várromon! —

Lord Ronald.

(The ballads of Scotland. Edinburgh, Blackwood.)

„**H**ol voltál, hol voltál, lord Ronald, fiam ?
Hol voltál én ifjú, szép daliám ?‘ —
„Vad erdön járdalék ; óh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam, nyúgodni kívánok !“

„Hol ettél ebédet lord Ronald, fiam ?
Hol ettél én ifjú, szép daliám ?‘ —
„Szeretömuél ettem ; óh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam ; nyúgodni kívánok !“

„Mit ettél ebédet lord Ronald, fiam ?
Mit ettél én ifjú, szép daliám ?‘ —
„Sült angolnát ettem ; óh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam ; nyúgodni kívánok !“

,Hová lett vérebed lord Ronald, fiam !
Hová lett vérebed, szép daliám ?' —
,,Fölpuffadt, s oda lön ; óh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam ; nyúgodni kívánok !"

,Te meg vagy mérgezve lord Ronald, fiam !
Te meg vagy mérgezve, szép daliám !, —
,,Igen, anyám, igen, — a mérég... bonts ágyat !
Beteg az én szívem, n y ú g o d n i kívánok !"

— Angolból. —

A mezei rom.

All a réten csonka bástya,
Csörge ér locsog mögötte:
Játszi habja a lehajló
Kis virágot megfürösztve.

Lanyha szélben jobra balra
Leng a liljom partja mellett,
Hattyu-keblét — szüzi kelyhét
Csókolgatva lebke szellet.

Régi bástya barna árnyat
Vet virágra, csörge érre:
Tán hogy jusson bánatából
A vidámra, a ledérre?!...

Áll mogorván a mohos fal, —
 Ódon árok fut körötte :
 A földvárnab omlott árka, —
 Vadbokor, fü rég benötte.

Ódon árok oldalánál
 Jobbra kelve körhalom van :
 Régi hősök szunnyadoznak
 Abba' méla nyugalomban.

Páncél, puzdra, dárda, szablya
 Eltemetve bajnokával :
 Fegyver mellett hadd nyugodjék —
 A ki meghalt fegyver által!

Hogy ledültek vézscsatában, —
 Sirba tették bús-dalolva ;
 És mivel jó hősök voltak :
 Kópját tűztek a halomra.

Állt a kópja, lengedezve
 Rajta zászló röpke szélben :
 Hirdetvén, hogy kik pihennek
 Lenn, a sírnak mély ölében.

Elzüllött a lobogó is...
Ingva áll a még a kopja :
Mignem egyszer a futó vész
Azt is a patakba dobja...

S most az is már nyugszik ott leu
Sáriszaptól megfakulva, —
Nyugszik : mint a hősök, kiknek
Sirjuk ormán volt leszurva. —

Nagy taréju sarkantyúkat
Penget a hab érfeneken :
Hej de már nem tudnak akként
Csegnni-zengni, a mint régen !

A mikor még sárga szattyán
Cifra csizmán csillogának ;
S lengve lejték a leventék
A t o b o r t, az ősi táncot....

Kongó csarnok.összeomlott,
Néma lön a tánc robajja ;
A vitézek vérbe fultak, —
S most alusznak alva, halva.

Köztük alszik hegedősük ;
 Porló keblén zöngé kobza,
 Átöleli két kezével, —
 Ó dalokról álmadozva....

Ámde hogyha jő az éjféli,
 Kékes köd borong a réten,
 Csacska csermely félve csörren,
 Csend uralg a holt vidéken :

Föltámadnak a leventék
 A nagy sirból mély sohajjal ;
 Kél a dalnok, arca lángol,
 S zöngé kobzán zendül a dal....

És a hősök körbe állnak,
 Táncra lendül a levente ;
 Cseng a sarkantyú taréja —
 Jobbra, balra leng a mente...

S a mint a dal harsog, avvagy
 Búsra válik halk-zokogva :
 Léptök akként dobban, akként
 Rezdül, lassan, ingadozva....

A kis ér most csöndbe' hallgat,
A viláért nem csevegné ;
Hallja a dalt, hallja...hallja...
S eltanulja nagy figyelve.

Szép piros hajnalban aztán
Álmodván a part virága :
Ellesett szép új dalával
Költi őt a csermely árja.

Ám a romtól büntetését
A kis ér ezért kikapja :
Vén boszús fal őt egy-egy nagy
Lomha kövel hátba csapva ..

Sír a csermely, és a rom fogy, —
Hulladéka medret tölt bé :
Ámde a tánc csak megújul,
Ámde a dal zeng örökké !

Természet és művészet.

Kimegy a városi az árnyas erdőbe,
S hallgatja : mit susog a lombok szellője....
Járkál föl és alá, s gyönyörködteti őt
Virág virulása,
Bokor borulása —
Ott künn a szabadban.

Nézi a berket : a természet oltárát,
Hall fülmiledalt : a ligetek zsoltárát....
El van ragadtatva, s egy sóhajban száll föl
Kebléből az érzet :
Mily szép vagy természet —
Itt künn a szabadban !

— Bemegy a falusi, a bércek lakosa,
Bemegy a lármásan zszibongó városba,

Járkál föl és alá, s gyönyörködteti őt
Nép sürgés-forgása,
Csillogó ruhája —
Ott benn a városban.

Lát büszke tornyokat: kúposat, csomkákat,
Oszlopos, csarnokos, pompás palotákat...
El van ragadtatva, s egy sóhajban száll föl
Kebléből a érzet:
Mily szép vagy művészet —
Itt benn a városban!

— Melyiknek van kettő közül jobb ízlése?...
Ez most előttem a kérdések kérdése!
— Annak, ki megszokta már a természetet:
Szebb lesz a művészet
Miként a természet, —
S viszont megfordítva.

Sohase keressük elsők közt az elsőt:
De egyenlő hévvel öleljük mindkettőt!
Mindíg van művészi a nagy természetben;
S viszont, a művészet
Csak úgy tökéletes:
Hahogy — természetes!

Az ádáz testvér.

— Ó-svéd ballada. —

„Hallod-e én hugom, Anna!

Ej! azt mondják —

Mégse jött kedved asszony lenni?

Mégse jött kedved férjhez menni?”

„Férjhez menjek? — Én nem ohajtom!

Ej! azt mondják —

Jobb még nekem lányul maradnom!

Jobb még nekem lányul maradnom!”

„Hallod-e én hugom, Anna!

Ej! azt mondják —

Kapudnál tegnap, mondd igazára:

Miféle szürke paripa vára?”

„Nem vala az mén: mert bizony elhidd:

Ej! azt mondják —

Juhaim között volt valamellyik!

Juhaim között volt valamellyik!”

„Hallod-e én hugom, Anna!
Ej! azt mondják —
Ablakodon át miféle dárda
Csillogott-villogott az utcára?”

„Roszul láttad! nem volt az dárda:
Ej azt mondják —
Oda tündöklött a nap sugára!
Oda tündöklött a nap sugára!”

„Hallod-e én hugom Anna!
Ej! azt mondják —
Mondd-sza csak: tegnap alkonyat tájban
Miféle-gyermek sirt kamarádban?”

„Orgonán játsztam: az én zenémet
Ej! azt mondják —
Gyereksírásnak talán azt vélted!
Gyereksírásnak talán azt vélted!”

„Hallod-e én hugom, Anna!
Ej! azt mondják —
Nyergemen függ egy levágotott kéz:
Nézd meg csak: tán majd reája ismérsz!”

„Legyen az isten irgalmas néked!
Ej! azt mondják —
Gyermekem atyját, Olof, megölted!
S meggyilkoltad az én szeretőmet!“

Romance de donna Alda.

— Spanyolból. —

Párisban ül donna Alda
 Roldan lovag hü jegyese,
 Udvarhölgyek háromszázan
 Hallgatván páraucs-szavára ;
 Mind egyforma öltözetben,
 Mind egyforma kis sárútkban,
 Mind egyformán, egy asztalnál
 Egy étékből ebédelve...
 Ámde nem így donna Alda —
 Az ő szép fejdelemnőjük !
 Száza aranyszálakat fon,
 Száza lenge fátylakat sző,
 Száza hárfán s lanton játszik —
 Hogy hurjának zengzetével
 Szép Aldát elandalítsa.

S a zenének hangja mellett
 Donna Alda éjszemére

Szender szunnyadása száll....

S álmot lát ő, álmot : ah de

Borzasztót, irtózatost !

És fölébred, és fölpattan

Éles, harsanó sikojjal,

Halvány arca dúlt vonásin

Megdöbbentség árnya leng.

Szóltak most az udvarhölgyek :

— Mondom, jól megjegyeztétek

Magatoknak, hogy mit szóltak —

Mi bajod van édes úrnök ?

Híveidnek mondd, mi bánt ?

„Vészes álmot álmodám volt :

Az szülé megrémülésem !

— Magasan a bércek fölött

Láttam egy vad sziklaszálon

Egy turúlt alárepülni,

És nyomán egy ifju sast —

Mely öt dühhel üldözé. ...

Szállt a sólyom, s félve rejté

Magát ruhám fodraiba ;

Gyorsan vágodott le a sas

Őt ruhám közül kivonni,

És körmével összevérzé,

És orrával összetépte. “

Erre szólt az egyik díszhölgy :
 — Mondom, jól megjegyezzétek
 Magatoknak, hogy mit szóla —
 Én ez álom megfejtését
 Édes úrnöm — megkisértem !...
 Ímé halljad hát : a sas
 A te völegényed, a ki
 Általjő a tengeren, hogy
 Téged — sólymát — elvigyen,
 Elvigyen hő fészkebe ;
 És a szikla : azon templom
 A melyben ti egybekeltek !

»Ha ez így lesz, udvarhölgyem,
 Nagy jutalmat fogsz te nyerni !«

Másnap erre, jókor reggel
 Egy levél jött az úrnőhez :
 Belül irva gyászfeketén,
 Kívül pedig piros vérrel, —
 Hozva a hirt szép Aldának
 Hogy Roldanja ott veszett a
 Roncesvallesi ütközetben.*)

*) Ez ütközet 809-ben történt a mórok ellen. Az óriás-ölő
 Róland — spanyolosan Roldan, — sirját a Pyrenæek közti
 roncesvallesi völgyben, — az ütközet helyén — ma is
 mutatják.

Miklós napra.

(Konkoly Thege Miklós barátomnak.)

— Pest, 1859. —

Zordon idő, viharvilág,
Kuruc tél van odaki,
Zörgve zúg az ablak, mintha
Meg-megrázná valaki...
Hej pogány szél, ne dörömbölj!
Ne fújj olyan hidegen!
Menj! másutt is lelsz te szállást!
Nem vagy Pesten idegen!

Vagy süvölts hát, azt se bánom —
Míg a torkod megszakad;
Dulj-fulj mint a zsémbes asszony,
Tárd ki fagyos ajakad!

Én idebent ordításod,
Süvöltésed nevetem :
Hű barát és hő kandalló
Melegítik kebelem.

Zörg az ablak... De míg ottkünn
Hull a hó és zuzmaráz :
Ülj le Miklós hangszeredhez,
Ülj le addig, s zongorázz !
Nyájas termed melegében,
Pattogó fa lánginál —
Hadd merengjek dalaidnak
Büvös-bájos hanginál !

Verd föl zengő zongorádból
A Rákóci viharát :
A mikor az érchurokon
Zendülő vész nyargal át.
Hadd álmodjam vissza a már
Rég lezajlott zivatart :
Melyet hosszú másfél század
Szemfödője zárva tart.

Amde fájó dallamokba
Révedeznek a hurok,
„C s e r e b o g á r“... „S á r g a c s i k ó“...
Bús kesergő népdalok.

Hallga!.. mintha lanyha eső
 Verdesné a húrokat...
 Lelkem úgy sir bánatában,
 És szívem majd megszakad.

— Ejh! de mért e bánatos dal?
 Zengj fiú, zengj vídoran:
 Hisz ma vagyon Miklósnapja,
 Hisz ma neved napja van! —
 Német ember születése
 Emléknapját becsüli:
 Magyar ember nevenapját
 Torral, borral megüli.

Torral, borral, v í g z e n é v e l, —
 Zengj hát vidám dalokat:
 Hadd üljük meg víg öröm közt
 Bajtársid, névnapodat!
 Zengj... hisz neked ha elkezded
 Félszáz csárdás is kevés:
 Mint a patak foly egymásból
 A sok friss dalömlés...

Zengj; és míg majd szilaj kedvtől
 Hangoznak föl a hurok:
 Én meg rózsás örömömben
 Dalaidhoz — dalolok

Az igaz, hogy az én hangom
 Csak bankó-hang, nem ezüst...
 — Hallgass szám! a világ előtt
 E gyöngémet ki ne süsd!

De hát ne hallgassa hangom
 Az a ki nem szereti —
 'Sz megvallom, hogy nem születtem
 Én ott, a hol F ü r e d i!
 Azért mégis dalolok, s ha
 Elvégzém az éneket:
 Felköszöntlek nevednapján
 Édes Miklós, tégedet!

Legyen oly szép egész élted
 Mint a nyájas víg öröm:
 Mely szétömlik mostan rajtunk —
 E baráti kis körön.
 És óhajtom, hogy mikép én
 Éltetlek most téged itt:
 Majd ha meghalsz, azonképen
 Éltessenek — műveid!

Télen.

Süt még a nap most is, ámde oly hidegen :
 Mint elmúlt századok régi dicsősége ;
 Jól esik lelkünknek fényén andalogni, —
 Feltámadván bennünk szebb idők emléke.
 Mikor még a mezőt piros virág lepte,
 Suttogó fák között vígan csörgött az ér....
 Most jég a patakon ; s a piros virágot
 Elfödte fehérlő csillámával a dér.

Nem kong a kóborló gulyának kolompja :
 Helyette metsző szél süvöltöz rémesen,
 S hajba kap az öreg fűzfák tar gajával,
 S yeszekedik vele, — cibálja mérgesen....
 Énekes pacsirta, pityergő pintyöke
 Fagyos lábbal futos.országutak körül,
 Károgó kányahad onnan is elúzi —
 Mint őt elüldözé a tél erdőirül.

Elhagyott dülökön, szép búzavetés közt
 Tűzokok tanyáznak didergő reggelen ;
 S örül egy közülök kerek domb tetőjén
 Kémlél a távolba vigyázón, éberem. . . .
 Örhalom volt hajdan az a kis kerek domb,
 Harcos hún-elődök tábori örhalma :
 S ott, a hol az az árva tűzok félve gunnyaszt —
 Fegyveres vitéznek villogott a kardja. . . .

Pusztá most a tájék, kétszeresen pusztá ;
 Ősi dicsősége elhamvadt, enyészett, —
 S hozzá még a tél is díszét elrabolta. . . .
 Rideg mulandóság, szomorú enyészet !
 — Ej, de nem akarok b u c s ú z t a t ó t írni !
 Félre komor képek, félre bú, tevéled !
 Menjünk a faluba ! . . . Tán ottan vigabban,
 Hegedűszó mellett folyik most az élet !

Nincs biz ott hire se hegedű hangjának,
 Még csak a cimbalom szavát sem hallani. . .
 Hogy lehet már ez így farsangos időben ? —
 Hja ! furcsán jártak a helység cigányai !
 A szomszéd faluból ballagván részegen,
 Ledült a primás a hóra az erdőben. . . .
 Bögösnek is másnap bögjét lelék csak,
 Maga ott üldögélt fagyva a — b ö g ö b e n.

Verje meg a büne azt a rút toportyánt !
 A szegény cimbalmost fölfalta, megette ; —
 Most már a cimbalmot pengeti a róka,
 S farkasok üvöltve táncolnak körötte...
 Hej, de milyen tánc ez, s hozzá milyen nóta !
 De nem így muzsikált a jó öreg Csutak, —
 Még tegnapeste is, mikor a bírónál
 B á l i n t-n a p estején táncoltak, mulattak.

Node vége annak ! — Ő már nem cimbalmoz ;
 Csak árva rajkói cimbalmoznak érte...
 Se ruha, se kenyér ; nincs a ki keressen ;
 Varju-csókahússal kell beérni télre.
 Ámde szánják-bánják szegény jó dádekat
 Nem csak a rajkók : a csárdai legénység ;
 Nem lehet nekiök vígadni a télen —
 Lévéen muzsikában szörnyű nagy szegénység.

Szomorún sóhajtoz az ostoros-béres
 Vasárnap délután — Örzsire gondolva...
 Meg sem forgathatja, meg sem csókolhatja
 Tánc közben kedvére, úgy mint eddig szokta.
 S egyet pödörintve nyalka kis bajúszán —
 A kerék-jászolhoz szürét leteríti,
 S hanyatt vágván magát, olyan búsan füttyöl :
 Hogy saját keblét is vérig keseríti...

Örzsike meg ottbenn a jó meleg házban
 Pergő rokka mellett dalolgat magába'
 Hosszúra lenyúlik ujja közt a lenszál, —
 De hosszabbra nyúlik bánatának szála.....
 Hej most Palijával mily vígan mulatna!
 — S elszakad az orsó fonala kezében.....
 „Isten büntesse meg!...ejnye de rosz len ez!“
 Pedig maga tépte ketté rosz kedvében.

— Egyszerű búbánat, egyszerű örömök!
 Mily irigylendők, mily kívánandók vagytok!
 Bár mint töltitek be: mégis betöltitek
 A szívet; — legalább benne ürt nem hagytok!
 Érezzünk valamit; örömet, avagy bút —
 Mind egyre megy, — csakhogy érezzünk valamit;
 Ki örvend, ki szenved: az mind boldog, csupán
 Az boldogtalan: kit érzés nem boldogit.

Farkasrikató idő van..

Farkasrikató idő van; a Zagyva
Mind fenéig — vízfenéig befagyva...
Szalad a szán, a hó szinte csikorog, —
Széltől, fagytól a könnyem is kicsorog.

Belebujok borsodi jó gubamba:
Onnan nézem: hogy pipázgat a Mátra...
Hej, pipáznám magam is, ha lehetne, —
Ha valaki volna, a ki kiütne!

Megdermedtek két kezemnek ujjai,
A gyeplőt is alig bírom tartani,
Pedig lovam mindakettő.... ne fakó!
Mindakettő szilaj vérű gyors csikó.

Körüskörül az erdőt hó takarja,
Ruhátlanul méred a sok fa karja...
Ruhátlan ág, ne kapdosd a subámat!
Neked adjam? — Már azt ugyan ne várjad!

Magam vettem az ónodi vásárba'
 Ötven forint volt egy hijján az ára ;
 Magam vettem, magam hordom — fogadom,
 Magam vettem, senki másnak nem adom.

Úgy rázza a didergő cser ág-bogát :
 Mintha hideg vacogtatná a fogát...
 Jó bolond fa, magadra vess ha fázol :
 Mért váltál meg fodros nyári gunyádtól ? !

Mátra hegye, Mátra sűrű erdője :
 Hej, mikor is jutok már ki belőle ? !
 Mikor érek a rózsám udvarára —
 Tudom, régen sóhajt értem bujába' !

Lesz ott abrak szeretője lovának,
 Tüzes csók és tüzes bor meg magának ;
 Száz kacsintás, ezer forró ölelés — —
 Mert abból már nem is dukál a kevés.

„Így szeretlek, úgy szeretlek angyalom,
 — Fog susogni, már előre gondolom —
 Érted élek, s ha érted ér halálom :
 Te éretted a halál is csak álom !“

Gondolkozom, s szinte-szinte feledem,
Hogy az erdő messze tart még, végtelen. .
S bár körültem szél süvölt, fagy csikorog :
Fölmelegszem :
Mert a lelke
A rózsámnál andalog ! —

Réka szirtje.

— Néprege. —

Bi barna székely ifjak,
Én hű barátaim
Bi karcsu székely lányok,
Én ideáljaim, —
Kiknek hazátokúl juta
Az Oltvidék s a Hargita:
Isméritek a Réka erdejét?
A Réka erdejéről
— S nagy Attilánk nejről --
Mondandok én regét.
Jertek tehát körömbe, jertek,
Figyelvén csendesen
Díjam baráti kézadás,
És honleányi csók leszen. —

* * *

Olvastam régi krónikában :
 A hajdannak viharkorában
 Haragván isten a világra —
 Küldött egy vészes csillagot :
 Halált szórt minden sziporkája,
 Rémfénye messzevillogott....
 Trónok reszkettek indulásán,
 Trónok dültek futásiban. —
 A népek elsápadva nézték
 Mint pusztít, öldököl, rohan....
 E csillag D a m a s e k istenünknek
 Volt sújtó ostora :
 E csillag a mi csillagunk
 — Kinek lángjából láng vagyunk —
 E csillag — A t t i l a !

S a harcok óriás-vezére,
 A hadverő csatár :
 Fészken nem a felhők sása :
 Gyöngéd szelid madár. .
 Fészken, hol a harcok zaját
 Hü nője keblén elfelejté, —
 Ha dicsőségtől égő arcát
 A kedves fürtök árnya rejté....
 Fészken : a büszke bérci várban
 Mely áll maig, bár romban, vázlan

A Ríka bokros erdejében —
 Bozótos bércnek tetejében,
 Hol méhraj dongja az odút,
 S vadgörlicék siralma bűg;
 A hol ha jó szélvész, vihar:
 Megérzi a zúgó ihar:
 Félelmesen susogva lombja,
 Hogy messze-jajgat a vadonba.....
 S ha jönnek csendes éjjelek:
 Magános kúrthang tévelyeg, —
 A viszhang rá búsán felel,
 És feldöbörg a bércek keble
 Egyhangu, mély dörgésivel.....
 — Erengetegben áll a rom;
 S alatta lenn a völgy ölén,
 A merre a szilaj patak
 S a sziklaut kanyargva mén:
 Egy szirtdarab mered közepén,
 A moh befesté zöldre szépen;
 Megbarnult repedékein
 Rejlik bús titka ezredévnek:
 Melyről vén mondák, agg regék
 Homályosan, sejtelmesen beszélnek.

* * *

Szép Réka, nője Attilának,
 Mért könyezik szeméd?

Miért szállong minduntalan
 A láthatár homályiban
 Vágyó tekinteted?
 Mért arcád oly halvány, miként
 A téjút fenn az ég ölén?
 Mért nem szikrázik arcodon
 A régi kedv, a régi fény?
 Férjed, bálványod ví talán
 Távol, nehéz csaták között, —
 S te érte égsz, s te rája vársz? . . .
 Szegény, szegény bú-üldözött!

Ne féltsd őt: i s t e n o s t o r á t!
 Megtér majd győződelmesen —
 Babér körítve homlokát. . . .
 És újra a t i é d leszen!
 — Hiába, a vigasz se használ!
 Harmat mit ér muló tavasznál?
 Csak eped, sír a kedves, árva:
 Nagy és dicső urára várva; —
 Orcája hervad napról napra,
 És változik halványról halványabbra.

Mig egyszer a kürt megriad,
 Robogva jő a hősi had.
 Szélvésszszárnyon lobogva száll
 A zászlón a turulmadár.

Atila jö, és fönteremve
 A hangos öblü várterembe:
 Ott a hü nő keblére dül, —
 Öleli véghetetlenül.....
 E csók oly forró...majd hideg:
 Vélnéd sikló kard élinek.....
 A szép szelid fő lehanyatlik,
 A két fehér kar földre hajlik, —
 Mi ez? mi ez?... Halvány-halottan
 Nyugszik a hős karjában ottan
 A drága hölgy.... keblének halma:
 Két hideg hógömb; fagyva, halva....
 — Szivet, mit a bú, szenvedés
 Sokáig elkinoz gyötör:
 Egy kurta pillantás alatt
 Megölhet a nem várt gyönyör!

A vígság gyászsza változék. —
 S alighogy a nap áldozék:
 Jövének a vén táltosok
 Fehér talárban, hószakállal
 Hosszan kesergő gyászmanával
 A földbe puha ágyat vetni, —
 A kedves holtat eltemetni.
 — Atila a halvány halottnál
 Szobor-merőn bámulva ott áll;
 Letépte harci.koszorúját —

Fásult komorság jelzi búját. . . .
 „Hú kedvesed szép hitvesed .
 Urunk, hová temetteted ?
 Vegyülhetni a z ő p o r á b a :
 Melyik rög lészen így megáldva ?“
 A vár előtt egy szikla áll,
 Sötét, mogorva ködarab, —
 Alatta mélyed lenn a völgy,
 S a völgy ölén habos patak.
 „Hol majd megállapodni fog
 E szikla: sírt ott ássatok !
 Egygyé lenni rideg földdel —
 Oda temessétek őt el !“
 — S izmos leventék oda térnek,
 A kö alá szálfát vetének,
 S megzúditják, hogy ott vadul
 Fenről alá ropogva hull. . . .
 S hol futva lejt a csürge ér,
 S virággal tarka lenn a tér :
 Megáll döbbenve : mintha lába nőne,
 Meredten áll meg a cserjés mezőbe’.

— Ott mély sírt ástának
 Belérakván boglárt, övet
 A szép hölgy mellé, ó szokásból,
 S ráhengerték a követ ;

Bús áldozat zenéje tompán
 Mormolva a szent aggok ajkán...
 Míg a szél fehér lobogóval
 Játszott a barna kő felett:
 Mely századok után is a
 Királyi hölgy emléke lett. —

* * *

Ott áll ma is a Rika erdejében
 — Mit róla nevezének el —
 A R é k a - s z i r t, s a puszta vár
 Ormán panaszló kis madár
 A mult időkről énekel...
 S csillagsugáros éjfelen
 Midőn az erdő mélyen hallgat:
 A zomotornak bús zenéje
 A régi kőnél fel-fel-jajgat....
 S ki arra jár: a székely vándor
 Arcát szellő legyinti meg,
 Beszédes szellő: szelleme
 Sirban nyugvó nagy ősinek. —

J e g y z e t. Damasek-nek nevezi a „Székely króni-
 ka“ a régi pogány magyarok s húnok istenét. — Zomotor:
 — szomorú tor, halottí tor. T. K.

Lloraba la ninna...

— Spanyolból, Gongora után. —

Kesergett a lányka,
S bánata igaz volt :
Óh mert szerelmese
Elhagyta hűtlenül !
Oly ifjan elhagyá
A kedves gyermeket, —
Meddig ment, merre ment :
Alig tudta többé!
Könyezett, könyezett
Ifja hitszegésén...
Úgy lelé őt a nap,
Úgy lelé őt a hold.
S gyötrelmet gyötrelm
Követett keblében
Aggalmat aggalom,
S szenvedést szenvedés.

Óh szív csak zokogj!
Van reá okod.

Bár szólt a jó anya:
Gyermekem, az égre!
Szakaszsz már a búval —
Vagy szívem szakad meg!
De ő azt felelte:
Óh nem, nem, — sohasem:
Oly sok a fájdalom:
És szemem csak k e t t ő;
Ennek kell anyám, a
Bút kielégíteni!...
Hadd sirjon e két szem
Most annyi könnycseppet:
Mint a hány lángnyilát
Lövelte szét egykor
Boldogabb időkben
Boldog szerelemnek!
Óh szív csak zokogj!
Van reá okod.

Nem is dallok én már,
Anyám, azt gondolom:
Hogy könyek, sóhajok
Már az én dalaim...

Mert hogy ő elmene
Rablott zsákmányival:
Akkor nekem csak a
H a l l g a t á s t hagyá itt, —
S magával elvivé
Hangjait a dalnak. —
 Óh szív csak zokogj!
 Van reá okod.

A kedves sirja.

Sírhalmodon rózsa virul —
 Miként egykor arcodon ;
 Itt is ott is megfogamzott,
 De míg annak b á j a vonzott :
 Addig ennek b ú j a von.

A mig éltél, én daloltam
 Orcádnak rózsáirul :
 S hogy meghaltál — a fölmile
 Zöngelmesebb énekire
 Sírrózsád szebben virul.

Fenn a földön á l m a d o z t á l ,
 Lenn a földben á l m a d o l . . .
 Kis kacsóid összetéve, —
 Kebled nyugvó tengerére
 Szöke fürtid árja foly.

Homlokodra oly jól illett
Az a fehér koszorú!
Fehér rózsza... fehér halál...
Élve minő piros valál, —
Halva minő szomorú!

De nem; hisz e szomorúság
Csak a t e s t e t; szállta még:
Lelkedet fönny hajnalfényben,
Boldogságban, dicsőségben
Udvarolják az egek...

Óh neked még a halál is
Nem halál, csak v á l t o z á s:
A földön már angyal voltál,
S hogy a mennybe vándoroltál:
Csupán h a z á d leve más!

Tündérkirály.

Goethe „Erlkönig“-je.

B a l l a d a.

Kései szélvész esen át
Ki nyargal?.. Az atya, tartva fiát!
Remegő magzatját hű karja
Biztosan, melegen takarja.

Fiam, oly félve mért rejted orcád?
Nem látod atyám a tündér-királyt?..
Hosszu uszályú, és koronás — —
Fiam, hisz az csak ködvonulás!

„Jöszte oh édes jó gyermekem
Igen szép játékot játszani velem
A parton annyi a tarka virág,
S vannak anyámnál cifra ruhák!“

Atyám! atyám! s nem hallod-e te :
Mit susog énnekem igérete ? ~
Légy csöndbe' nyugodtan jó gyermekem :
Langy szél zizeg a zörgő levelen.

„Gyermekem, óh ugy-e : eljössz hát ?
Lányaim gondot viselnek rád ;
Lejtenek ők szelid éjjeleken,
S dalt zengenek álmidhoz, szép gyermekem!

Nem látod apám, a homályba', itt :
Tündér-királynak leányait ?
Fiam, fiam, a korhá fűzek :
Sötétben azok fehérlenek.

„Szeretlek tégedet, s szép alakod ;
Jöjj önkényt : vagy teszek erőszakot !“
Atyám, atyám, most megragad... óh !
És bánt, úgy bánt a bút okozó.

Az atya megborzad, s mig méne rohan
Úgy reszket a gyermek karjaiban...
Eléri nagy bajjal az ős fedelet :
S ölében a gyermek halva, hideg.

A szerelem balladája.

Márna terén, hol a harc vivotott :
 Két fiatal hős álmodik ott ;
 Igen — igen — igen —
 Két fiatal hős álmodik ott.

Véres sebeikre alásüt a hold ,
 A halvány ajk még egyre mosolyg...
 Igen — igen — igen —
 A halvány ajk még egyre mosolyg.

Lantos volt a szőke szép dalia,
 S a barna : a büszke várúr fia ;
 Igen — igen — igen —
 A barna : a büszke várur fia.

...Délszakra a Duna habjainál
Tündököl ormon az újlaki vár,
Igen — igen — igen —
Tündököl ormon az újlaki vár.

Ott zengeti kobzát ifjú hegedős,
Fájó dala oly bús, oly epedős...
Igen — igen — igen —
Fájó dala oly bús, oly epedős :

„Szeretlek ! — Keblem úgy lángol, úgy ég :
Mint napkeltével a hajnali ég !
Igen — igen — igen —
Mint napkeltével a hajnali ég !“

S a vár szüze hallja a lángszavu dalt,
És szíve dobog, nyugodalma kihalt.
Igen — igen — igen —
Szíve dobog, nyugodalma kihalt.

„Apám, apám, óh hő kebelem
Gyötri, emészti a szerelem !...
Igen — igen — igen —
Gyötri, emészti a szerelem !“

„Uram! — a dalmok ily szókra fakad —
Add ránk, oh add reánk áldásodat!
Igen — igen — igen
Add ránk, oh add reánk áldásodat!“

A liljom virágzik, a rózsa nyilik:
És a szív, óh a szív ég a sirig!“
Igen — igen — igen —
A szív, óh a szív ég a sirig!“

S az ifju s a lány egymásra borul, —
De zendül az ősz apa ajkairul:
Igen — igen — igen —
Szó zendül az ősz apa ajkairul:

„Vándor hegedős, a szív mire vitt!...
Hol van — mondd — várad, hol címereid?
Igen — igen — igen —
Hol van — mondd — várad, hol címereid?“

Ős vérbe vegyül csak az ősi család...
Daloddal lányom mért magasztalád?“
Igen — igen — igen —
Daloddal lányom mért magasztalád?“

S a hegedős szól: „harcba megyek,
Véremen váltok címereket!...

Igen — igen — igen —
Véremen váltok címereket!“

Várur fia mond — a hősi, merész —
„Véled megyek én is oh ifju vitéz!

Igen — igen — igen —
Véled megyek én is oh ifju vitéz!“

S az ősz ur a várban jár egyedül,

Büszke fejére bú nehezül;

Igen — igen — igen

Fiaért fejére bú nehezül.

Elrobog a két nyalka lovag,

A lányka lenéz, s hő könyje szakad...

Igen — igen — igen —

A lányka lenéz, s hő könyje szakad.

És mikor már a zaj messze kihalt —

Szél szárnya susogja a végbucsudalt:

Igen — igen — igen —

Szél szárnya susogja a végbucsudalt:

„Szeretlek! keblem úgy lángol, úgy ég:
Mint napszálltával az alkonyi ég!
Igen — igen — igen —
Mint napszálltával az alkonyi ég!”

...Várna terén, hol a harc vívatott:
Két fiatal hős álmodik ott;
Igen — igen — igen —
Két fiatal hős álmodik ott.

Véres sebeikre alásüt a hold,
A halvány ajk még egyre mosolyg.
Igen — igen — igen —
A halvány ajk még egyre mosolyg.

A lantos a szőke, a szép dalia,
S a barna: a büszke várur fia;
Igen — igen — igen —
A barna: a büszke várur fia.

Délszakon a Duna habjainál:
Ott busul ormon az újlaki vár;
Igen — igen — igen —
Ott busul ormon az újlaki vár.

Gyors a hir : hogyha búval jár...

Várur szép lánya hervadj már !...

Igen — igen — igen —

Várur szép lánya hervadj már !

Alkotva a szív miből lehet :

Hogy annyi kintól meg nem reped ? !...

Igen — igen — igen —

Hogy annyi kintól meg nem reped !

S hol vár alatt a Duna árja rohan :

Enyhet keres a szűz — habjaiban ; —

Igen — igen — igen —

Nyugtót keres a szűz — habjaiban.

S a várur bújába' lehajtja fejét :

Mintha látnád a sirok füzét !...

Igen — igen — igen —

Mintha látnád a sirok füzét.

Hullong a fáknak...

My peace is over, my heart is broken

• • • • •
Let me but see that snowy arm,
Once more upon the dear harp lie :
And I will cease to dream of harm,
Will smile at fate, while thou art nigh!

M o o r e ; „Juvenile Poems.“

Hullong a fáknak sárga lombja,
Az égen gyászború lebeg ;
Bús föllegekbe burkolózva
Borongnak a kopár hegyek.

Kopár hegyek gyászföllegénél
Sötétebb én búbánatom,
Könyeim a sárgult levélnél
Sokkal sűrűbben hullatom.

A bérc, az ág azért busúl : mert
Eljött az ősz, kit nem szeret :
Én meg azért busúlok, mert kit
Szeretek — ő el nem jöhet !

Olyan most az én szívem, mint a
Virágtartó virágtalan,
Szivem virága : a boldogság —
Tartójából kitépvé van.

A szerelem csak fáj, nem édes,
Mert ki megédesítené :
Csak sóhajim gyors szárnya szállhat
A távollévő lány felé.

Távol van ő, ah olyan távol
Mint ajkaimtól a mosoly —
Mióta öutána sírván
Csak könnyeimnek árja foly...

Csupán a szenvedés tüskéi
Tartják még össze szívemet ;
Lelkem a bú, gond úgy belepte :
Miként a felhők az eget.

Nem tetszik nékem senki, semmi —
 Mert csak te tetszel, angyalom!...
 S mert te távol vagy: minden távol,
 Közel csak egy, a — f á j d a l o m !

Hogy nem láthatlak: úgy meguntam
 Az életet, világomat, —
 Mit o l y s o k é v e n á t szerettem
 Meguntam e p á r h é t alatt!

Gyülölöm a derült mosolygást
 A játszi dalt, vig éneket,
 Nem szeretek senkit, de senkit,
 Csak téged és a — k ö n y e k e t.

És hervadok, mint a virág, mely
 Harmattalan tikkadva ég:
 Ajkimra — a fa virágára —
 Csókharमतod nem hulla rég!

Az örömek úgy elhagyának,
 Mint fecskék a tájt őszi idött;
 A bánatok úgy meglepének,
 Mint téli csókák a mezőt.....

— De mindez újra máskép lenne :
Csak láthatnálak édesem !
A kedv szellője búm felhőit
El-messzeűzné hirtelen.

Jöjj hát, s hozd vissza dalom, álman,
S reményemet mit elvívél :
Hadd éljek én is — mert az él csak
Ki álmodik, dalol, s remél!

Lélekkö.

— Rege a tatár-időkből. —

Hajdanidőben, a mikoron még
 Magyar jó hirnév meg nem romlék, —
 S üle a trónon véred oh Árpád, —
 Ott hol az égnek nyúlik a Kárpát:
 Állt fen az ormon büszke T ö v i s v á r;
 Rég ledülének romjai is már.
 Rajt csenevész fák bokrai nőnek,
 Hívja ma a nép : r e g é s L é l e k k ö n e k.
 Nappal a csend ül bérci tetőjén,
 Szerelmes felhők keblére dőlven...
 Éjjel az ormon bús ködök ülnek,
 S ha lebben a szél : messzeröpülnek. —
 — Hej hajdanában, harcok időkben
 Tornyok meredtek itt a felhőkben!
 Fölleg a tornyon — fölleg az arcon....

»Hadvész, hadvész, isten távoztasson !«

A szép urnőnek fölleges arca,

A szép urnőnek nyílt szóra ajka....

— Béla királynak hősi csatárja :

A v á r ú r készül szörnyű csatára.

Benn a tatár hajh, benn a hazában !

Ég-lobog a hon : falvai lángban....

Falvai lángban : Béla futárja

Véres karddal mégis bejárja :

»Föl ti leventék pajzs, kelevézzel —

Szembe rohanván haza-tipró vésszel !«

Zokogj oh szép nő, zokogsz hiában !

Elmegy a férjed nehéz csatába.

Szemét kisírja : ölelné karja, —

Keblét hajh, durva páncél takarja !

Szemét kisírja : csókolná ajka, —

Arcát sisakrost befödve tartja.

S a lobogó toll száll a vitézzel,

Messze hegyek közt bújva enyész el....

Nyargal a bajnok, e g é s z h a d a véle,

Mind elmenének a hon mentésére.

Detrikkő vára magas ormárul

Kémléli őket Zólyom, a várur....

— Ki harcra gyáva, honn marad lakában. —

S bűnös szándék villan agyában.

S vad vigadással döbörög, tombol, —

Két napig szíván a jó piros borból,
 Négy napig szíván a jó piros borbul :
 Ötödik éjen szolgálaira mordul,
 »Lóra ti lombhák, robogó paripákra !
 Lóra, röpülvén Zólyomnak utána !«
 Pezsdül özönnel a sok gaz renyhe,
 Pezsdül örömmel : kalandot sejtve...
 — Könyező szép hölgy ! ékes virágszál !
 Hervadj óh hervadj, már elvirágszál !
 El kell fonyadnod Zólyom ádáz keblén,
 Férjed után — hősöd után híjjába epedvén.
 Zajlik Tövisvár, lezörren a hidja, —
 Félénk nők álmát félbeszakítja...
 Csendül a kard is bástyán, emeletben :
 Agg és gyermek ijedve fölrezzzen...
 Ijedve fölrezzzen : kard nyul szívébe ..
 Dörömböl a rablók zaja messze az éjbe. —
 Jó boru pincék, élésteli kamrák ,
 Dobzódva magasztal a sok gaz zsebrák.
 Bortól, jótól görnyed az asztal —
 Iszákos zsebrákot ez vígasztal !
 Ég a várnak kupos tetője !...
 Lángra lobbantá a részeg dőre.
 — Mindezzel Zólyom semmitse gondol :
 Gyors paripáján messze csatangol.
 Keblén az úrnő : gyöngyebb a gyöngynél...
 Hattyu-lepeljét lengeti a szél.

,Pihenj ölemben édes szerelmem,
Egyetlen mosolyod boldogít engem !“
„Átok pihenjen rabló, öledben :
Örültté tészem ölelésed engem !“

* * *

Sajónál a csata hogy ütött ki?...
Elhulltak a haza hős szülőtti !
Elhult a hon dísze, virága :
Sírhat, sírhat sok kicsiny árva !
Messze fut Béla, halni fut Kálmán,
S bús siri szellő sírva nyög álmán....
Tépett ölyvként Tövisvár lovagja
Jó a csatából — félig halva....
Véres a páncél, sisakja, zekéje :
De legvéresebb p a l l o s a é l e !
Domboru mellén mély sebe látszik,
Melyen hó szív-vére virágozik....
S döbbenve ismer régi lakára :
Lakatlan bús hely, rom leve vára.
Szolgái Sajónál mind elvesztek ;
S a hü nő?... Ah bátor szive reszket.
Hullák a várban, keselyők leszálnak,
Örvendezvén dús lakomának....
„Óh én hölgyem, szerelmes társam :
Hullák közt hullád vajon hol lássam ?

Hadd borulnék rá, kebledre szelíden :
 S szakadna ketté kebleden szívem !
 — Ne keresd itt nőd, keresed hiába
 Ott álmodik ő a detrei várba, —

* * *

Jő a tatárhad gyorsan előre,
 És felzúg a detrei köre.
 A szolgák épen áldomást ivának —
 Áldomását a nőrablásnak.
 A kapu, az ablak mind ki van tárva,
 Lezeng a völgybe riadás, dal, lárma.
 És fölrohannak fűrge tatárok
 Lánggal emésztvén a hegyi várot.
 Részeg zsebrák ! e kardot látod ?
 E kard léssen a te halálad !
 Lárma, üvöltés messze, messze,
 Behallik a végső terembe, —
 Hol rabnőjét őrzi a várur :
 Hallja a zajt, s elhaloványul...
 »Megboszul a sors ! Veszz el gyáva !
 Reszketsz ugy-e rablók hős kapitánya ? !«
 Zörren az ajtó... a tatárhad
 Szertezuhintván a vas-zárat.
 Zólyom térdel... hiába térdel:
 Festi a pallót undok vérrel.

És mikor elszállt fekete lelke:
 Elsötétült a nap egy percre....
 »Férjem! — az úrnő esdve kiált —
 Férjemet óh ég érttem is áldd!
 Vezérelj útját piros rózsákra:
 Bánatáról új boldogságra!«
 Hajnal sugára hull aóra:
 Hattyú-keblén vére kifolyva....
 S angyal-lelke, hogy szálla az égre:
 A nap kétszer fényesben ége! —
 ...Elvonul a vész: hogyha kifárad...
 Más környékre zúg a tatárhad.
 S az úrnő tetemét madár nem szállja:
 Békés sírhant borúlva rája.
 Erdők remetéje őt eltemeté —
 Kis fakereszttel sírja fölé;
 S halmán nyögdel a bús csalogány, —
 Daljára megzendül az éji magány.

* * *

»Gondolám: ha az ég haza vezet,
 Nőm ápolandja sebeimet!....
 Hazám és hölgyem elveszének:
 Tovább már én is minek éljek?!«
 Tövisvár bús ura szóla ekkép,
 És kebelén megnyitja sebét.

Kihabzott a hősből a vérpatak :
 S rá dönté a vihar a falakat.
 A romot, a sírt fű növi be ;
 Ki tudja : hol hamvad a hős szive ?
 De szelleme titkos éjfeleken
 A puszta bérc fölött meg-megjelen.
 Fehér ködoszlop emelkedik —
 Föl, föl, a szálló föllegekig...
 Majd le a szirten lengve suhan,
 Ragyogván a hold sugáriban...
 S hü neje sírjához el-tova száll :
 Hol rá kedvese szelleme vár.
 És ottan susognak boldogan, —
 A két árny egybeforrva van.
 Álmodva nézik a vadvirágok :
 S éjjeli harmat hull reájok...
 Nem nyughatik ott lenn Zólyom sem ;
 Fölkél nyöszörgve, keservesen...
 Látja az árnyakat, s megrezzen :
 »Ellened, — ellened vétkeztem !«
 S vérző kínnal szunnyad el újra :
 Keblét bűnvád ördöge dúlva.
 S így megy ez minden éjjelen,
 Föltámad, s meghal keservesen. —
 Jó léleknek boldog az éjjeli óra :
 Ám a rosznak ostorozója.

Tövisvár hegyén a nép ma is még
Látja lebegni a hős lelkét :
A mint le a szirten a völgybe suhan,
Ragyogván a hold sugáriban...
Cserjén, bokron suhog keresztül :
Halkan, hogy még lombja se rezdül...
És honnan a lélek útja vezet :
Lélekkőnek hívja a várhegyet.

Kiöntött a Duna...

Kiöntött a Duna,
Átesapta az árkát —
Épen most viszi el
A galambom házát.

A házát, a házát
Az ördög hadd vigye!
Csak magát a rózsám
A víz el ne vigye!

A víz el ne vigye:
Csónakomba veszem,
Karcsu nád derekát
Magamhoz ölelem.

Hej az én ladikom
A Nőé bárkája, —
Galambom benne a
Nőé galambkája....

Röpülj ki, röpj ki
Aranyos maradkám,
Hozz nekem zöld ágot, —
Megvárlak a sajkán.

De mégis ne szállj el,
Hisz hiába szállnál :
Zöld ágot, virágot
Még ugysem találnál !

Nincsen még kikelet,
Hó is van még itt-ott :
De az én csónakom
Mégis kivirított.

Rózsa virít benne :
G a l a m b o m ü l b e n n e
Hej így azt se bánám,
Ha tavasz nem lenne !!

Fut a folyó....

Fut a folyó, fut a hullám,
Fut a szélvész, fut a villám :
De hát még a szegénylegény
Ezeknél is gyorsabban mén !

Ma Cegléden éjszakázik,
Holnap Szeged alatt ázik,
Holnapután Debrecenbe'
Lovat árul jóhiszembe...

Debreceni szabadságon
Van ló tenger sokaságban, —
De mindannak gyöngye, éke :
A betyárnak vezetéke.

Künn a pusztán tegnap este
Jószérével ott szerezte ;

Hurkot vetett a nyakára —
Be is hozta éjszakára.

S most a piac közepében
Ott ugratja nagy kevélyen...
Tombol, táncol, nyerít, kapál —
Majdhogynem a felhőkbe száll!...

Oda megy a pandurhadnagy:
„Mi az ára a lovadnak?”
„Uram, uram, b o k r o s a l ó —
Nem a hadnagy alá való!”

Hányná-vetné, le is dobná,
Mégvérezné, megtiporná,
Lelkét, testét elgyötörné —
Minden csontját összetörné!“

„Nem kérdem: mi benn' a hiba?
Jó-e, rosz-e a paripa?
Csak azt kérdem: mire tartod?...
Adok érte száz forintot!“

„Kézné bár az édes apám:
Kétszázért is el nem adnám.“
„Na, bocsásd a kantárszárát...
Adok érte h á r o m s z á z a t!“

„Mondom uram : bokros a ló...
Nem a hadnagy alá való !“
„Ej, dehogy nem !... hadd vezetem...
Az ö t s z á z a t megfizetem !“

„Megmondtam már — mindhiába !
Hadnagy uram — isten áldja !...“
Utána néz, s halkán morog :
„Ha tudnád, hogy b e t y á r v a g y o k !“

„Ámbár nincs egy árva batkám :
Csikóm n e k e d e l nem adnám !
Láng a vére, szél a lába...
Beérnél rajt' a pusztába !“

Kósza betyár.

— Néprománc. —

I.

Kis szobában, puha ágyon
Szép beteg lány egy-magában ;
Kisirt szeme, sápadt arca —
Bús panasz-szót ejt az ajka :
„Édes anyám mindig inte —
Ne szeressek olyat mint te !
K ó s z a b e t y á r t, ki barangol...
De a szívnek ki parancsol ? !
Szeretélek nagyon téged, —
Óh miért is szeretélek ?
Most nem voln' a halál mátkám,
Nem fekünném hideg ágyán...
Halál ágya — keserves ágy —
Jaj de kemény a te párnád !

Kétségbesés vetett téged,
Lángoló kínnal tetézett ;
Lángoló kín. . . jaj a szívem . . .
Végy magadhoz jó istenem !“

II.

Ordít, süvölt a fergeteg —
Kósza betyár, könyjed pereg !
Fejed fölött holló károg,
Lovad előtt öles árok . . .
Vadonerdő elrejt téged —
Maradj itten, maradj kérlek !
„Nem maradok, el kell mennem . . .
Megküzdök a világ ellen :
Csak még egyszer láthassalak
Szép galambom, tündérialak !“

III.

Kicsiny házban gyertyavilág —
Gyertyavilág . . . letört virág . . .
Kit viraszt a leány-sereg ?
Az a bús dal kiért zeneg ?

„Nem jöttél a nézésesemre—
Jöjj el a temetésemre!
Ejts arcomra egy-két könyvet—
Talán megérdemlem tőled!”

IV.

Kósza betyár el vagy veszve!
Mondd: mi jutott az eszedbe?
Igen félek...vigyázz...vigyázz...
Itt minden szem reád vigyáz!...
Vigyázhatnak, — ő nem bánja,
Reá-borul galambjára,
És hull rája forró könyje —
Forró könyve, csók-özönje...
S csak csókolja, csak öleli,
S míg a lelke búval teli:
Keze lába bilincsbe' már...
„Add meg magad kósza betyár!”

V.

Holdas éjjel, éjfél tájban
Titkos méla suttogás van.
Két fehér árny közeledik —
Aztán összeölelkezik;

Úgy reszket a csillagsugár...

„Mindörökre enyém vagy már!”

És az éji szél az alatt

... Szakgatja a virágokat...

T e m e t ő b e n e g y s i r h a l o m :

E z e r v i r á g n y í l i k a z o n . . .

B i t ó f á n á l e g y s i r h a l o m —

E g y v i r á g s e m n y í l i k a z o n ! . . .

Misemulasztó.

Széles róna, Tisza Duna
Keríti, keríti :
Száz milliom subával sem
Lehetne beteríteni....
Széles rónán hires pandur-
Szalasztó, szalasztó,
Vígadalmas betyártanya
Áll: a M i s e m u l a s z t ó !

Messzeterül homoksivány
Határja, határja :
De a szél, meg a haramja
Villámhamar bejárja.
Fáradt vihar, hogy a betyárt
Elérje, elérje :
Beleragad habos lován
A lobogó sörénybe....

Le-leszáll a délibáb a
 Pusztára, pusztára,
 Ott aluszsza déli álmát, —
 Lágy fövény a párnája.
 Szúnyogdongás az altató
 Zenéje, zenéje,
 S kósza hang, mely odatéved
 A csárdából feléje.

Zeng a csárda: két toprongyos
 Türelmes, türelmes,
 Bogárhajú cigánylegény
 Húzza benn' a keservest...
 Sír kezükben, úgy sir az a
 Szárazfa, szárazfa:
 Mintha apjuk lett volna rá
 Hajdanában akasztva.

Öt avvagy hat betyárgyerek
 Bujában, bujában,
 Szemre-vágott kis kalappal
 Szomorkodik magában.
 Csákány, fokos körülöttük
 Heverve, heverve:
 Héj, mennyi fej lehetett már
 Azokkal is beverve !!

F o r g ó G y u r i haramiák

Vezére, vezére,

Nagyot kurjant busultában,

S kiugrik a középre...

„Ej-haj, a ki teremtette

Cigánya, cigánya!

Ne húzz olyan siralmasat!...

Mit busuljak hiába?!“

„Nem loptam én életemben —

Ihajla, gyuhajla,

Csak egy csikót Debrecenben..“

Vidáman huzatja.

Táncot is jár, csak egyedül

Magába, magába,

Úgy megdobog, úgy megpönög

Sarkantyús esizmája...

Be-befordul a csapláros

Leánya, leánya —

Mézes-mázos pillantással,

Kacsintva a betyárra;

S kigyúlasztja sápadt arcát

Szerelme, szerelme:

„Hej ha engem ez a legény

Kebelére ölelne!

Forgó Gyuri piros rózsa,
 Virágszál, virágszál :
 Csak már engem, szegény leányt,
 Valahára megszánál !
 Két orcádat a széltől is
 Ugy ónám, ugy ónám, —
 Violákból vetett ágyra
 Nyugtatnálak le rózsám.

Fejed-alját szegfüvekből
 Csinálnám, csinálnám :
 Csakhogy álmodj' édes álmot
 Illatos virágján ! ..
 Tudom isten : boldogabb nem
 Lehetnél, lehetnél :
 Sem a földön, sem az égen —
 Csak engem szeretnél !“

— Sápadt leány ne epedezz
 Hiába, hiába :
 Van Gyurinak nálad különb
 Szeretője, babája :
 Rája gondol most is a míg
 Huzatja, huzatja, —
 S kis kalapján a virágot
 Büszkén mutatja.

Forgó Gyuri híres betyár —
 De délceg, de délceg !...
 Híre kilenc vármegyében —
 Vármegyében se fér meg.
 A kopogóst ugyan helyre
 Kirakja, kirakja — —
 Hej, ha látná szerelmetes,
 Édes kedves galambja !!

— Betyárbanda csöndesen csak
 Iddogál, iddogál,
 Nézi : hogy a vezetője
 Hogyan táncol, mit csinál ?
 S öreg este, besötétül
 A puszta, a puszta :
 Mire magát Forgó Gyuri
 Igazán kimulatta. —

Csárda előtt pej paripa
 Nyerített, nyerített :
 Mikor Gyuri a pitarbul
 Dalolva kilépett ;
 Föl is veté magát lova
 Hátára, hátára —
 Úgy nyargalt ki a pusztai
 Véghetetlen határra.

Pej paripa, hová viszed
Gazdádát, gazdádát?...
— Galambjához, hadd pihenjen
Lágy ülében, ha fáradt
Ott várják a pej paripát
Abrakra, abrakra :
Gazdáját meg édes csókra,
Édes mézes szavakra. —

Távoznak a betyárok is
Az éjre, az éjre :
Ki nyugatra — ki keletre —
Ki északra — ki délre...
Sötét éj a szegény-legény
Nappala, nappala,
Éjfél az ő harmatozó
Hajnala — hajnala.

S alig jön el a reggel, a
Virasztó, virasztó :
Újra népes, újra hangos
Lesz a Misemulasztó.
Mert akadnak bőven olyan
Haramják, haramják :
Kik a misét piros pünkösöd
Napján is ott mulasztják. —

Hillerström.

Ó-svéd ballada.

„lj föl a lóra lassan, lassan,
Sarkantyúd hogy ne penegjen!
Menj a hidon át lassan, lassan,
Hogy az érc ne csengjen a nyergem!” —

És mikor ott ment a ligetben,
Merre már sokszor — sokszor jára:
Rá lele a lány hét testvérje,
Hogy öt elfognák — lesván rája...

„Jó napot, jó napot, szép Hillerström!
Mondd: hova ily kora reggel?”
„ — Bolygok a bokron, berken által
Dámvad-ünöket hogy verjek fel!”

„Hol van ebed hát, hol van sólymod ?
S hol van a zsákmány, melyet elejtél ?
„— Örzeni adtam kis társnőmnek,
A ki ott hozzám jött a bereknél!“

S Hillerström kapja aranyos kardját —
A mely mint a nap ragyog épen,
S a hét testvért rendre leküzdvén :
Egymás mellé fekteti szépen.

Majd felpattan szürke lovára,
S büszkén száguld a ligeten át, —
Mígnem eléri kedvese várát :
„Hogy vagy oh édes ? vártad-e mátkád ?...“

Vedd figyelembe a mit mondok,
És a sirást, bűt hagyd máskorra !..
Bátyáid rám törtek az erdön :
S most feküsznek leölve sorra !“

„És hét bátyám hogyha reád tört
S most feküsznek leölve, szurva :
Úgy te lészesz az én szerelmem —
Az én szerelmem örömbé' bűba!“

Hunyadi fohásza

a várnai vész után.

Eljövének immár ránk a
Szomorúság napjai!
Tanulj, tanulj szegény nemzet
Sírni, mint a bús föllegzet,
S mint a szél — sohajtani.
Büntudatban fájul keblünk :
Esküszegökké lettünk!...
Magyaroknak védasszonya
Könyörögj miérettünk!

Én királyom, hajh hiába
Nyögök, híván nevedet:..
Bús szívemnek mélyeig rág :
Hogy vadmének összetiprák
Ifjú, nemes kebledet.
Te lettél az áldozat, bár
Bűnösök, mi vétettünk...
Magyaroknak védasszonya
Könyörögj miérettünk!

Vérbe kevert fürteidbe
 Bele-belekap a szél,
 A mint dúltan, megkuszáltan —
 Leszelt földet koronátlan
 Tartja fönn a dárdanyél...
 Körülötted csufondáros
 Pogánysereg — helyettünk.
 Magyaroknak védasszonya
 Könyörögj miérettünk !

Várna, Várna, vérmeződön
 Bizony a halál kaszált !
 El is hullt a hon virága —
 Midőn zaklatott hazánkra
 A boszúnak napja szállt.
 Óh a sasnak körme között
 Hogyan összetépettünk !!
 Magyaroknak védasszonya
 Könyörögj miérettünk !

Liljomfejér lobogónkat
 Vérbe, sárba keverék ;
 Meggázoltak, meggyaláztak,
 Letiportak, lealáztak,
 Címerünket leverék.

Kiapadott négy folyamunk,
Összedült hármas hegyünk...
Magyaroknak védasszonya
Könyörögj miérettünk!

A halálnak rémangyala
Lángpalossal szállt fölénk :
És ölettünk rút halállal —
És ölettünk azon által —
Kiket eddig mi ölénk.
S féktelen düh zsákmányává
Lón átokvert életünk . . .
Magyaroknak védasszonya
Könyörögj miérettünk!

Elhagyók mi istent : és az
Isten minket elhagya ;
Bűneinknek ostorául
Jött az égnek szent urátul
Ránk e szörnyü vész fagya.
Méltán vertél, óh nagy isten,
Sirva nyögjük : v é t t ü n k ! . . .
Magyaroknak védasszonya
Könyörögj miérettünk!

— Ámde vége már a vésznek :
Magyarok, ne féljetek !
Győzelemre hol riadnak :
Föl, sergéhez hős Hunyadnak !
Isten újra véletek...
Mert az Úr kész megbocsátni, —
Bár ellene vétettünk :
Hisz Magyarhon védasszonya
Könyörög miérettünk!!

Mi fáj a holtak?...

Mi fáj a holtak?... Tán hogy a lét
Gyönyörjeit feledni kell?
— Nehéz az élet; s üdve, kéje
Nyomán még mélyebb bút növel.

Kinyíl a rózsza : hogy lehullván
Kórója még árvább legyen;
Rövid remény, s ah hosszú bánat...
Kis zöld sziget nagy tengeren.

Mi fáj a holtak?... Hogy nem láthat
Vidám tavaszt a sír alatt?
Hogy nem hallhatja rezgő bokron
Dalolni a vig madarát?

Rózsás tavasz, zengő madárka
Élőnek tán kedves lehet:
A holt világa pusztá éjjél,
S bús esend a sírhantok felett.

Mi fáj a holtnak ? . . . Hogy hazáját
Tovább már nem szeretheti ?
Kihűlt szívével elhamvadván
Honért sohajtó érzeti.

— Édes föld lenni olyan földben,
Melyért mig éltünk : lángolánk !
A drága hon rokon porában
Békés álmom borúlva ránk.

Mi fáj a holtnak ? . . . Tán ha sirján
Könyök helyett mosolyganak ?
— Hisz a hantoknak bús rögén is
Vidám piros virág fakad !

A holtnak nem fáj a mosolygás, —
Sirján attól nő a virág :
Sötét felhőn színes szivárvány . . .
Hab-árny alatt bibor-csigák.

Mi fáj a holtnak ? . . . Tán az átok,
Mit rája ellensége szór ?
— Mint pajzsról a nyíl : visszahull az
Sirjának szentelt halmiról.

Ki kell békülnünk a halálban —
Mely a nyugalmat hozza meg...
Feledd a bajt! — Ki holtat átkoz:
Önön magát átkozza meg!

Mi fáj a holtak?... fáj a könnycsepp
Mely érte hajh, hiába hull;
A rózsá-arcok hervadása,
A sóhaj hű nő ajkirul.

Fáj a kedvesnek bús keserve —
Ha sír, zokog reménytelen:
A holtak fáj a vérező kín...
A holtak fáj a — szerelem!

Az ushers-welli nő.

— Skót ballada. —

Ushers-Wellben élt egy nő,
Dús sok kincscsel, földekkel;
Volt neki három szép fia —
Tengerre küldé őket el.

Egy hete voltak távol tán,
Alig a hét hogy elsuhan:
S már az anyához jött a hír —
Hogy a fiúknak végök van! *)

*) E sor az eredetiben így hangzik :., That her three
sons were gone.“ Gane, vagy gone — go ige mult-
szesülője — annyit is tesz, mint: „elmentek“; de gyakran vé-
tetik: „oda lönek“ „végök lett“ — „meghaltak“ ér-
telemben is; véleményem szerint itt szintén így értendő.

T. K.

Egy hete voltak távol tán,
Csak alig egy, még két hete nem :
S már az anyához jött a hír —
Nem látja őket már sohasem !

„Addig oh szélvész meg se pihenj,
Addig oh hullám meg se nyugodj’ :
Mig hozzám három szép fiamat
T e s t s z e r i n t é l v é n e l n e m h o z o d !“

— Késő ősszel volt, mikor már
Sokáig tart az éji ború :
Eljött a három déli suhanc, —
Homlokát fedvén nyírkoszorú.*)

Nem nőtt az ott az ér partján,
Sem a völgy s erdők beljében,
Ott fakadott e nyírlomb a
Paradicsomnak kertjében.

„Lányok, a tüzet szítsátok !
Vízet a kutról merjete ! . . .

*) Nyírgajakból font koszorúkkal szokták hajdan a „sötét skótok“ honában a holtakat eltemetni, s a sírköveket felékesíteni ; a nyírfa a régi skótoknál szintoly regés szerepet játszik, mint a skandináv népeknél a hárs.

Ünnepe legyen házamnak :
Fiaim épek, s eljöttek !

Majd igazítá ágyaikat —
Széltibe, hosszan fölbontván ;
Leoldá vállukról a köpenyt,
Mellejük oda ült aztán.

— Megszólalt most a vörös kakas,
És a hamvas is szólalt rája,
Idősb fiú mond az ifjabbnak :
„Távozásunknak itt órája !“

A kakas újra megszólal,
S szárnyait folyton csattogtatja
Midőn az ifjabb mond bátyjának :
„Itt van időnk végpillantatja !“

„A kakas szól, a hajnal szürkül,
A fában a halálóra perceg : *)
Vissza kell térnünk, máskülönben
Ránk nehezülnek súlyos percek !“

*) H a l á l ó r a : The channerin' worm. Apró farágó férgecske. —

„Édes anyánk, hát istenhozzád!
Istenhozzád, te kedves otthon!
S istenhozzád gyönyörű lányka . . .
Szítsd a tüzet csak, — hadd lobogjon!”

Kifakadás.

— Pest, június elején 1859. —

Már akárhogy hányjuk vessük,
Akármí csavarás-csürés :
De engemet csakugyanhogy
Elhagyott a béketűrés !

Én terentöm, ugyan mi lesz
Már ebből a vad világból ? !...
A veréb is versben sápor,
A tyúk versben kotkodácsol.

A kis gyermek alig tudja
Még a „m a m a“ szót kinyögni :
Mégis addig orgonál, mig
Rá a rímet kinyöszörgi.

Edvin úrfi Malvinkának
A szerelmet versben vallja ;
Szatócsboltban sajtnak, vajuak,
Zsíradéknak vers az alja.

Pereces, hogy süteménye
Jobban keljen : versben kiált -
Egész világ keres... keres...
Nem pénz t, hanem — k a d e n c i á t.

Békák versben kuruttyolnak,
Szúnyogok versben dúdolnak,
Kutyák versben ugatnak, és
Macskák versben dorombolnak.

S az emberek... vagy óh pardon!
A g y e r m e k e k — így akarám —
Verset irnak egytül egyig...
Örvendj nekik dicső hazám!

Lantról beszél valamennyi,
Mind azt mondja : költő vagyok!
Publikum! adj koszorút, és
Szerkesztő, adj ingyen-lapot!

Sippal, dobbal, trombitával,
Citerával, cimbalommal...
Dalra kelnek siketítő —
Meggzalasztó hatalommal.

S e fül-, s érzék-boszantó had
Minden hőse csoda gyerekek;
Mind Petőfi, mind Ossián — —
Le a kalappal emberek!

Szegény hazám szép hölgyei —
Van hozzátok vers, szerelmes!...
Ha még el is olvasnátok...
Nem tanácslom : v e s z e d e l m e s !

— Utcán, téren hogyha járok :
Ismeretlen fickók jönnek,
S bajúszatlan tejképükkel
Mosolyogva rám köszönnek.

S ha tán kérdem : honnét illet
Ez a tisztesség engemet?
Mingyárt készek : kérem, vegye
Pártfogásba v e r s e i m e t !

Kávéházba menekülök,
Gondolván : ott minden lélek
A hirlapok löporszagu
Sürgőyhíreibe mélyed.....

S hát — teremtőm! üldözőim
Még ott is nyakamra járnak, —
Mondván: „kérem ajánlja e
Költeményt a Hölgyfutárnak!”

Uram! őrizz a gonosztól!..
Megttagadom mesterségem:
Soh'sem irtam egy betűt se —
Csak hagyjatok nyugtot nékem!

Mitsem tudok, azt sem tudom
A poézis mi fán terem:
Csak verssel ne ijeszszetek
Üldözőim, — óh kegyelem!

Az erdő vihar előtt.

— Június elején 1859 —

lly borzasztó mély csend ez itten,
Olly szivdöbentő hallgatás :
Bár messziről már dörg a villám,
Bár távol már a vész csatáz.

A rojtos lombot nem lendíti —
Csak egy sohajnyi fúvalom ;
Tücsök se cirpel bokros fűben,
Dalszó se zendül a gajon.

Ül a madár hús berkek árnyán —
Készitgetvén örömdalát,
A melylyel üdvözlendi majd a
Villámot : a vész sугarát.

Nem bolyg a páston annyi szellő
 Mit egy lepkének szárnya hajt,
 Ölö hévségben a lehervadt
 Rózsáknak ajka sem sohajt. . . .

Lehelletét magába fojtja
 A sziklabérc : és úgy figyel ;
 Ormán a szálló fölleg árnya
 Gyorsan, nesz nélkül lebben el.

De most zaj kél. A messzeségből
 Vészjósló tompa hang üvölt,
 Idáig alig hogy elhathat —
 Siket füledbe, lomha föld!

A szikla keble meg-megdobban,
 A messzeség fel-feldörög ;
 A viszhang mégis mintha száját
 Befogták volna ; félve nyög.

De hallgatózó bokrokon át
 Suhogva száll a sejtelem. . . .
 Halk szellő lebben. . . . majd eltikkad. . . .
 Elfojtá a lég hirtelen. —

Megint a régi borzadalmas
 Mély csend ; ijesztő némaság ;

Madár pihen, csermely se csörren,
Nem leng a lég, nem reng az ág.

A bokrocskák, a völgyi sarjak
Búsan egymásra hajlanak,
S a levelkék : a gajak fülei
H a l l g a t n a k b á r : n e m h a l l a n a k.

A bérctetőn a fenyves b o l d o g ;
Ő hallja már, hogy zeng az ég,
Ő látja a vihar jövését —
Készen is vár reája rég.

S néz a távolba... hol a vészek
Vadúl ringatják a tavat,
S fönna a fagylepte szirtek ormán
Szél szórja a zilált havat....

Ott küzd a sas a légörvényben,
Vad forgatag körülkapá ;
Már alig vihat... kimerülten
A mély torkába hull alá....

De fölvergődik végerővel,
— Szállnak kitépett tollai —
Az ég megvillan... még csak egy perc...
S a sast le fogja sújtani !

— A fenyves látja a küzdelmet
Magasban, a hegy ormiról:
Míg a völgyben a véstdörgésnek
Csak egy-egy fojtott hangja szól...

Ott fejöket halkán susogva
Összedugják a csemeték,
És aggalommal és reménnyel
Kémlik egymás tekintetét....

És aggalommal és reménnyel
Tekintnek a jövő elé, —
Nem tudva: a vész erre jö-e?
Vagy elvonúl más táj felé?!...

Két huszár.

Ott hol a menny oly derült kék, —
 Kékebb a huszárménél,
 Ott hol a rétnek virága
 Színesebb és illatosabb, —
 Ott hol még a madárszó is
 Zöngzetesebb mint minálunk:
 Hévegű Lombardiában —
 Túlpartján a Minciónak
 Nyugszik két szép barna ifju —
 Illatos fü bársony-zöldjén.....

Illatos fü bársony-zöldjén
 Vérharmatnak cseppje reszket;
 Hősök mellett a kemény kard
 Összezúzva darabokra;
 Ott a két szép vörös csákó —
 Meghorpadva, félre lökve.....

Búzavirágszin dolmányon
 Keblök vére ott piroslik :
 Mint hunyó nap vörös fénye
 A kékellő esti égen.....

Túl a folyó kék habjain
 Gazdátlan mén nyihog, nyerít ;
 S távol, távol, messzeségben
 Meg-megdörmög még az ágyú —
 Mint egy bujdosó gigász, kit
 Öslakából kiüzének.....
 A dob tompa mormolása :
 Csak mint méhedöngés hallik, —
 De a zengő trombitának
 Rivalgását harsadozva
 Visszahozza még a szellő.

Meghallja a trombitaszót
 Az egyik haldokló huszár :
 — A csatáknak villám-fia —
 És fölserken....és körül néz....
 Hah ! amott, hol Solferíno
 Tornya látszik a fenyéren :
 Rohanó had közeledik ;
 Nehéz, sűrű porföllegből
 Ki-kibukkan egy-egy zászló....

Látja a hős, látja, látja, —
 „Édes hazám, Magyarország!“
 Felsőhajt, és felmosolyog:
 És úgy hal meg mosolyogva.....

Pihen még a másik huszár;
 Gyönyörű szép barna gyerek,
 — Szerelemnek édes fia, —
 Nők kegyence, nők bálványa:
 Deli termet, sugár alak,
 Ábrándos arc, omló hajak;
 Szemének egy mosolyáért,
 Bíborajka egy csókjáért
 Ezer lányszív megszakadt már;
 Arcát gyengéd fehér ujjak
 Hányszor végig-simogatták!....
 Oly szép, oly szép.. az uristen
 Szerelemre teremtette.
 Maga a hideg halál is
 Csupán azért jegyezé el:
 Mert szerelmes lőn beléje.....

Mostan ő is felébred a
 Visszazengő riadóra,
 Halkkal vetvén föl két sötét
 Szép gránát-gyöngy szemcsillagát; —

De öt harc-zaj, ágyudörgés,
 Vágtató had nem érdeklí ;
 Föltekint a kelet felé
 Elvonuló föllegekre :
 „Boldog felhök, kik szállhattok !
 Mondjátok meg galambomnak :
 Bár szivemből kifolyt a vér —
 N e v e benn' maradt örökre!...“
 S felsohajt : „óh én szerelmem !“
 F e l s o h a j t, és azzal — m e g h a l.

Csata után csöndes este.
 Egyik huszárt : a harc fiát
 Eltemetik a zuávok,
 Harsány haredalt harsogtatva :
 „Vérmezején szép a halál —
 Kit az ágyugolyó talál!“
 S lehantolják, sirja fölé
 Szét nem zúzott granátokból,
 S szétzúzott karddarabokból
 Rakván durva sírkeresztet ;
 S megöntözik piros vérrel,
 S a hős dicső álmaira
 Egy pohár bort kocintanak....

Míg a másik szép huszárt : a
 Szerelmemnek édes fiát

Eltemetik olasz lányok —

Méla gyászdalt énekelve :

„Elhervadtál én virágom,
Borúljon rád édes álom!....“

S lehantolják, sirja fölé

Rózsafából faragván kis

Gyenge művü sirkeresztet ;

S megöntözik hő könnyükkel,

És hogy szelid álma legyen :

Szíve fölött sirja halmát

Beültetik virágokkal....

Most már alszik mind a két hős;

Egyik távol hazájától,

Másik távol kedvesétől ;

Az : álmodik dicsőségről,

Ez : álmodik szerelemről....

.....
A harcok fiának sirján

Rémes holdas éjfelenként

Zöld babérfa árnyokában

Ott sohajt az éji szellő ;

S a szerelmes bajnok sirján

Csendes holdas éjfelenként

Hűs narancsfa árnyokában —

Almadoznak a virágok.....

Kazay Lajos emlékezete.

Pest, 1859. Halottak-napján.

Emlékezem rád méla búval,
Derék művész, igaz barát!
És könnyem hull, hogy ily korán már
A sír göröngye omla rád.

Letört a sors, én pályatársam,
Még ifjan tört le tégedet:
Nem engedvén, hogy elfoglaljad
Országod: a művészetet!

Igen; az volt a te országod,
És-már nagyobb részét birád, —
S hogy mért nem birhatád egészen?
Választ a zöldelő sír ad.

Szomorkodik hü vásznad árván,
 Rajt' bevégzetlen alakok —
 Jöttödre hajh, hiába várván :
 Hogy majd egészszé a l k o t o d !

És néha-néha megmozdúlnak
 — Vagy én látom csak úgy talán :
 A^z mint a hold benéz, rezegvén
 A képen, és szobád falán.

S hol K o n t o d áll emelt fejével,
 Borongó félhomályban, ott
 Lassan huzódik mint a felhő,
 Egz bús árny : a t e b á n a t o d . . . *)

És látom, mint a holdvilágnál
 Egy kéz jár : mintha festene . . .
 Nyomában száz új alak támad,
 S élénkül a festmény színe.

Ott Budavár, a Szent-György-térrel,
 Itt vérvörösben a bakó ;
 S a büszke Kont, s harminc nemesnek
 Dicső alakja látható

*) Kazay egy nagyszerű történeti képen dolgozott. „Kont és társainak lefejeztetésé”, de sokat ígérő művét véletlen kora halála miatt be nem fejezheté.

És fest a kéz fáradhatatlan,
 És már-már készen a remek :
 Midőn a hajnal kél, s a lármás
 Város zajára ébredek.

S ím ! eltűnék az éji kézzel
 Mit oly gyorsan festett vala :
 Az alakok még csonkán állnak,
 Szinezve nincs a kép fala.

S eszembe jutsz kegyetlen végzet!
 S eszembe jutsz elhunyt barát !...
 És könyem hull : hogy ily korán már
 Bús szemfedő borúla rád ! —

Szétnézek lelked ereklyéin,
 Szétnézek műemlékiden
 Itt egy Apoll-fő, ott egy tájrajz,
 Amott egy hős, élethiven....

Kardját kivonja, mintha váгна,
 Szemében a harag lobog
 — Emitt meg egy kis szöszke lányka
 Szelíd-vidáman mosolyog....

Ecseted még festéktől nedves,
 Keverve még a vegyszinek :

Csak a művész nincs.—Hova tűnt el?
Hajh, nem felelhet senkinek!

Elköltözél derék barátom,
Ki én lelkeimmel egy valál —
Egy, oly sokáig...s perc alatt im
Elbirt szakítani a halál!

Emlékszem a sok édes napra
Mit együtt tölték teveled;
Emlékszem: mert oly hívet mint te,
Oly hív mint én — el nem feled.—

Áldott legyen emléked itt lenn!..
Gyászolják, mint én gyászolom;
Gyászoljanak rokon, barátoki,
S gyászolja művésztét a hon!

Sirodban édes lehet álmaid —
Mert szeretted te a hazát;
S ölében a hon annak, a ki
Szerette őt, — szép álmat ád.

Álmodj' tehát rólunk, s a honról —
Dicsőséget, hirt, és reményt:
S hazád sirodra ád virágot,
S barátod ád egy — költeményt.

Kemény János.

— Ballada. —

I.

Kördély felett ború lebeg, —
Gyülöngenek a föllegek...
Török császár nagy haragja —
Gerjedt busulása
Nehezedik rája.

Tolonganak a föllegek
Kemény János trónja felett...
Magas hely a trón...s lesújtó
Villámi a vésznek :
Magas helyet érnek. — —

Késő éjjel ; a fejdelem
 Sátra előtt ül csendesen,
 Körül egész tábor alszik ; —
 A viharzó éjben
 Ő viraszt csak ébren.

Ő viraszt, de nem egyedül :
 Halvány fiú mellette ül...
 Vidítsd lelkem szép daloddal
 — Mert igen aggódom —
 Gyenge kis apródom !“

S halvány fiú, zengő koboz
 Dalt dalra sír bus álmihoz...
 Körül a szél süvölt, bolyong
 Föllegeket üzve —
 Messze — messze — messze . . .

„Nézd, nézd uram : szép csillagok !
 A felhő száll... a menny ragyog...
 Örülj tehát : örömjel ez —
 Tekints föl az égre :
 Mily mosolygva néz le !“

Bohó fiú ! — bár lenne úgy ! —
 Sátramba most menj, és aludy’ ;
 Lágy kék bársony vánkosodra

Hajtsd kis szöke földet :
Álmodjál ott szépet!

Siess!... Mert még megláthatnád
Urad lehulló csillagát!...
Én kémlem a borzalmas éjt,
S ha majd hajnal leszén:
Alszom én is szépen.“

II.

Fejedelem sátorában
A kehely cseng —
A koboz zeng:
Szép lányokról, bor lángiról
Szöke fiú vígan dalol
Hősök vannak vígadásban.

Balsejtelmét fejedelem
Borba fojtja,
Kedvvel oltja; —
Tarka mámor szivárványa
Ragyogja bé, s ragyogványa,
Véli jövő győzedelem.

„Rajta hősök, rajta vígan
Tölt kehelylyel,

Tölt kebellem!
 Sarkantyútok szép zenéje
 Csengjen ifjam énekébe;
 Vigadjunk: ma jó napom van!"

Habzik a bor, öröm fakad . . .
 „Zengj még jobban,
 Hangosabban!"
 Tüzzel ér a lanthoz ujja —
 S ím egyszerre gyöngé hurja
 Nagyot csendül — s kettészakad . .

Odakünn a kürt megriad —
 Vész üvölt, és
 Hadsüvöltés . . .
 Dob megdörren — kópja zörren . .
 „Véletlen ránk tört az ellen!"
 Bódulásban zajlik a had.

„Ide, ide paripámat! . . .
 Bajnokok, fel —
 Harci renddel!
 — Szól Kemény most — nyert a csata;
 Elhull ma a török hada:
 Bár vakmerőn reánk támadt!"

S délcegen ül jó lovára,
 Villog kardja —
 Villogtatja . . .
 Méne tombol, majd meg vágtat . . .
 Mográntja a kantárszárát —
 Kettétörik zabolája . . .

„Uram, uram, ülj más lóra!
 Vagy ne ütközz'
 Rosz jelek közt . . . “
 — „Ejh, utánam a ki bátor!“
 És rohamra zúg a tábor . . .
 Perdül a dob indulóra.

Elföd a füst harcot, hadat . . .
 A szem halált
 Csak sejtve lát;
 Piros mezőn, piros virág . . .
 Piros vérü szép daliák,
 Gazdátlan ló száguld, szalad.

Gazdátlan ló száguld, szalad . . .
 Zabolája
 Ketté-válva . . .
 Végig véres bíbor-nyerge
 K o r o n a van rá himezve, —
 Alig látszik a vér alatt . .

Lovagját ki tudja : hol van ?!

Tán a porba'

Széttiporva!...

— A csatárlánc tágul, romlik —

A megvert had oszlik bomlik, ,

S messze jajgat a távolban. —

* * *

Hasad, hasad piros hajnal...

Erdély trónján Apafi ül ;

Trónra jutott véletlenül,

Birja a trónt képtelenül, —

S nem e g y e d ü l. —

Hasad, hasad piros hajnal...

Rengetegben, új sir ormán :

Dalnok ifjú, fejedelmét

Ott siratja — nagy-zokogván

Zönge kobzán.

Bujdosódal.

A merre én járok-kelek :
Szállást kínál minden berek ;
Kökénybokor árnyokában
Hej — nyugszom én az éjhomályban.

Minden árok buvóhelyem,
Minden ág-bog ismer engem
Még sincs sehol maradásom —
Hej, én keserves bujdosásom !

Futó felhők, vándor szelek :
Én is együtt járok velek ;
Messze földre, zord avarra —
Hej, még a madár se jár arra !

Zöld erdő az én palotám,
Lágy haraszt az én nyoszolyám,
Azon sirok rózsám után —
Hej, szép holdvilágos éjszakán.

Együtt sirok a harmattal,
Az erdei madarakkal,
Őszi köddel, őszi széllel —
Hej, hervadok a falevéllel!

Nem loptam én csikót, tinót,
Meg se üttem a kisbirót,
Köszöntem a főbirónak —
Hej, mégis hínak csavargónak!

Nem véték én senkinek sem :
Mégis betyár az én nevem,
Vagyok mégis vándor gólya, —
Hej, erdők mezők bujdosója!

Rokonom a szálló daruk :
Kerüljük a várost, falut ;
Katangkóró, ballangtövis —
Hej, egy sorsom van ő velök is!

Én istenem, mikor látom
Szülőházam, szülőházam ?
Édes anyám, édes apám, —
Hej, legédesebb kincsem : babám ? !

Véged lesz-é valahára
Bujdosásom éjszakája ? . . .
Ragyog-é rám gyöngyharmattal
Hej, szép hasadó piros hajnal ?

Vagy tán nem is lesz már nekem
Se' hajnalom, se' reggelém ? !
Sehol nem lesz maradásom —
Hej, örökös lesz bujdosásom!

Futó felhők, vándor szelek —
Szállnak a mig el nem vesznek . . .
Valami azt súgja nekem :
Hej, az én sorsom is az lesz ! —

Szomorú ballada, szomorú időkből

1526.

I.

Hegedü sír, cimbalom zeng...
Halotti dal zúgása ez
Szilaj táncnak robaja reng...
A halálnak rémtánca ez
Jaj Magyarországnak !

Mit mulattok itt Budában ?
Omlik a vér a hazában,
A végvárok ellen kézen...
Pusztulástok szörnyü lészen ! —
Jaj Magyarországnak!

A végvárok ellen kézben,
 A végörök fagyban-vérben —
 Ott feküsznek, s szállonganak
 Reájuk a vadmadarak...

Jaj Magyarországnak!

Tág teremben, sík márványon
 Jár a király haloványon;
 Köny áztatja két orcáját —
 Úgy siratja szép országát:

Jaj Magyarországnak

S jön a hírnök: „Urunk, fejünk,
 A nagy isten legyen velünk
 Országodban Lajos király
 Benn a török: b e n n a h a l á l ! . . . “

Jaj Magyarországnak!

Szomszédból, a más teremből
 Víg zaj harsogása zendül:
 Pohárcsengés, szilaj dana ..
 Jó éjszakát Árpád hona

Jaj Magyarországnak!

„Le a kelyhet, föl a kardot —
 Gyáva billikom-vitézek!

Jön Szulejman : és ti vígan
Itt mulattok, itt henyéltek !
Jaj Magyarországnak !

Mindenütt a könny, a vér hull
Végig a magyar hazában :
Ám a főur tombol, ujjong
Vad dobzódás mámorában.
Jaj Magyarországnak !

A piros bort a piros vér
Váltsa fel ! . . . óh áldozatok !
Kérnem kell . . . hajh, enhazámban
Én, a király — k o l d ú s vagyok !“
Jaj Magyarországnak !

Siri csönd lesz ; a kehelynek
Csendülési elpihennek, —
De a kard se zördül mozdul :
Dac tekint le az arcokrul . . .
Jaj Magyarországnak !

Melyek gúnynyal mosolyognak :
E szemek még sirni fognak !
És ez arcok, miken döllyf ég :
Elsápadnak . . . lesz idő még
Jaj Magyarországnak !

II.

Indulóra zeng a kürtszó-
Indulóra leng a zászló, —
S Lajos király nem sereget:
Csatára csak dandárt vezet.
Jaj Magyarországnak!

Szép királyné a várfokon
Néz szomorún, bánatosan, —
Fehér kendő a kezében:
Fekete bú a szívében...
Jaj Magyarországnak!

Néz sóhajtvá Buda fokán
Eltávozó férje után:
„Én kedvesem, szerelmesem —
Látlak-e még, vagy sohasem?!...“
Jaj Magyarországnak!

„Vigyétek — szól, s könyje ered —
Vigyétek e szemfödelet
Férjem után... óh sejtelem!...“
S csak sír, zokog keservesen.
Jaj Magyarországnak!

III.

Gyásznap virradt fel Mohácsra...

Dörg az ágyú egyre-másra ;

Ki halt meg hogy annyit lönek

Tisztességül a dicsőnek ?

Jaj Magyarországnak !

Ki halt meg ? Óh mit kérditek !...

Közös árva k — könyeztetek!

Azt bömböli, azt mormogja

Háromszáz bős ágyu torka :

Jaj Magyarországnak!

A piros bort pazérolták,

A piros vért sajnálották ;

S a kis sereg, mely kiállta :

Nem képes — csak hős halálra...

Jaj Magyarországnak !

„Hoztam uram szemfödelet —
Hitestársad küldte neked...”

De a király szemeire

Borúl habok szemfödele...

Jaj Magyarországnak !

Sírhatsz, sírhatsz szép királyné :
Kedvesed már a haláló...
Szép orcád a hervadásé —
Országod a pusztulásé...
 Jaj Magyarországnak

Vitézekre harc szüle vészt,
Városokat lángtűz emészt
S hamvaikat ég viharja
Elsöpöri — eltakarja...
 Jaj Magyarországnak !

Árpád apánk...*)

Árpád apánk ne féltsd ősi nemzedet!
Nem vész el már, ha eddig el nem veszett
Hervad régi bűnk és bánatunk,
Ejhaj, újra élünk virradunk!

Tud szeretni a magyar szív igazán,
S kit szeretne, ha téged nem szent hazám?
Érted élünk, égünk, lángolunk —
Érted honfi szívvel áldozunk.

A „bús magyar“ nevezetről leteszünk,
„Büszke magyar“ újra már a mi nevünk;
Büszkén félre vágva kalpagunk —
Héj mert újra fénylik csillagunk

*) Zenéjét S i m o n f f y t ó l lásd: Nefelejts 42-ik sz. 1860.

Visszavettük a nemzeti ösruhát :
Gyöngyek vagyunk újra, mint a gyöngyvirág
Eljen a szép magyar viselet —
Korcsvér, a ki idegent szeret

Magyar szivet magyar dolmány takarjon,
Magyar ajkról csak magyar szó fakadjon,
Magyar szívben magyar bátorság :
Ej haj — s boldog lesz Magyarország !

Előfizetők
NÉVSORA.

Az első kiadásra gyűlt összesen 1423 előfizető, ezekhez csatolandók a második kiadás t. előfizetői, névszerint:

Alsó-Bzova. (Losonc).

Kossuch Etel ivén: Kossuch Etel. Kuhinka Elek. Kuhinka Lajos. Vattay Julie. (Komán, p. Losonc). 4 péld.

Árva-Váralja. (Alsó-Kubin).

Lehoczky Antal ivén: Lehoczky Antal. Sperlach Eduard. Kovács József. 3 péld.

Batthaszék. (Tolnában).

Dobrovits Endre. 1 péld.

Boglár. (Sz. Győrök).

Bárány Hermina. 1 péld.

(**Bonn.** (Poroszországban).

Gr. Károlyi Viktor ivén : Kendeffy
Árpád. Komáromy Andor. Gr. Károlyi Viktor. 3 péld

Csaláz. (Szakál).

Vizeki Tallián Gyula ivén : 5 péld.

Dalmad. (Léva).

Gr. Szapáry Gabriella 1 péld.

Debrecen.

A ref. főiskola költészettan-
ulónak ivén : Szana Tamás. Kató István. Nagy
Ferenc. Rácz Károly. Konrád László. 5 péld.

Fői-Deák. (Makó).

Návay Lajos ivén : Návay Irma 2 péld.
Návay Dezső 2 péld. Pandó Mihály. Návay Tamás
2 péld. Návay-Almássy Anna. Návay Károlyné.
Návay Johanna. Návay Fanny. Hoffbauer Etelke.
Nyéky Antalné. Návay Zoltán 2 péld. Návay Lajos
2 péld. 17 péld.

Füred. (Balaton).

Szöllösy Nina ivén : Körössy Antal
(Veszprém). Lehr Zsigmond (Soprony). Koch Adolf
(Soprony). Csukássy József (Soprony). Szigethy Béla.
(Soprony). Hegedüs József 2 péld. (Nagy-Kanizsa).

Illés Károly (Soyrony). Fördös Vilmos. (Soprony) :
 Farkas Miska (Győr). Szöllősy Nina. Haentjens
 Kornélia. Korbuly Anna (Högyész). Rászl Lujza.
 Bánhidya Emília. Szép-Mátray Laura. Hertelendy
 Károly 2 péld. Némethy Pál (Győr). Szabó Otmár.
 D. (Győr). Fertig Nándor. Orzovenszky Károly.
 Virágh Gyula. Écsy László. Lengyel József. Ma-
 kovényi Róza (Veszprém). Vincze János. Krisztiány
 Pius (Tihany). Fink Jusztin. (Tihany). Márton Fri-
 gyes. 30 péld.

Kelecsény. (Fülek).

Diviáczky Ferenc 1 péld.

Kéty. (Keménd).

Porubszky István 1 péld.

Kis-Lóth, (Érsek-Újvár).

Dióssy János ivén : Hyross Endre. Di-
 óssy János. Sindler Sándor. Pathy József. (Óhaj
 p. É.-Újvár). Kopcsányi József. (Óhaj). 5 péld.

Kis-Várda.

Gnandt Miklós 1 péld.

P.-Kovácsi. (Öreglak).

Vissák László ivén : Baán Kálmán.
 Fodor János. Bogyay Lajos. Király Janka. Szalay
 Ignác. Király Elek. Gruber Ilka. Vörös Lajos.

Czuppon Károly (Faisz). Philippovics László (Nikla). 10 péld.

Kőszeg.

Hrabovszky Gizella 1 péld.

Lepsény.

Gondán Ferenc ivén: Gondán Ferenc-Szegletkövi Ignác (Somodor, p. Kaposvár). 2 péld.

Magyar-Gencs. (Kis-Cell).

Kardoss Mihály 1 péld.

Marcall.

Gr. Széchenyi Gyula 1 péld.

Maros-Ludas.

Császár Róza 1 péld.

Nagy-Kapus. (Erdélyben).

Kovács Ferenc ivén: Benedek Sándor. Kovács Ferenc. 2 péld.

Nagy-Szombat.

Thuróczy Mária ivén: Janblancsy Tóni. B. Neustädter György. Thuróczy Mária 3 péld.

Nemes-Szalók. (Pápa).

Szakonyi István ivén: Szakonyi István. Varju József. (Gergelyi, p. Pápa). Borbély Sándor. 3 péld.

Paks.

Bernnieder József ivén: Perczel Istvánné. Perczel Vilmos. Döry N. Demeter József. Döry Zsiga. Döry Géza. Gr. Széchenyi Sándor. B. Döry Lajos. (Szegszárd). Gr. Zichy László. Jeszenszky József. Jeszenszky Sándor. Hainrikffy Ádám. 12 péld.

Paks.

Szeniczey Cecilia ivén: Kurz N. Ifj. Csapó Vilmos (Tolna). Döry Stephanie. 3 péld.

Pest.

Rudnyánszky Zádor Lilla ivén (lásd első kiadás) pótlólag: Fáy László. Fáy Elek. 2 péld.

Pest.

Pfeifer Nándor könyvkereskedésében: Petőtz József. Vecsey Sándor. Németh Imre. 3 péld.
Simánd. (Arad).

Rajla Péter 1 péld.

Soprony.

Lehr Zsigmond ivén: Drexler Frigyes. Nagy Jenő. Kiss Lajos. Lehr Albert. Kremszner Jenő. Schöpfléin Ágost. Galle Elek. Kraizell Kálmán. Bauer György. Gamauf Vilmos. Károlyi Antal. Mayer Gyula. Kadlecsik Richard. 13 péld.

Székely-Udvarhely.

Mihál Antal ivén 23 péld. (A névsor nem küldetett be).

Székes-Fehérvár.

Molnár Imre 1 péld.

Székes-Fehérvár.

Balácsi János ivén 11 péld. (A névsor nem küldetett be).

Szöllősi-puszta. (Tót-Komlós).

Bagi Ágnes. 1 péld.

Temesvár.

Molnár Sándor 1 péld.

Tihany. (B. Füred).

Sturm Károly ivén: Sturm Károly.
Hordós Ferenc. Dienstenberger József. Drexler
Máté. 4 péld.

Toplica. (Gyergyó Sz-Miklós)

Karácsonyi Gerő 1 péld.

Uj-Mindszent. (Pécs-Sz-Lőrinc).

Kazinczy István 1 péld.

Vác.

Fortuner Pál 1 péld.

Veszprém.

Körössy Antal ivén: Kelemen-Boldi-
zsárnő, sz. Katona Róza. Kieberger Mari. Martinko-
vich Mari. Nemsúr Nina. Somogyi Juliska. Stoll
Amália. Schuldheisz Kornélia. Szente Nina. Árvay
Csatár. Anyos Pál. Ács Rudolf. Budafi György. Bóné
József. Balázs Dávid. Bánóczy Péter. Csázma József.
Ellmann János. Erdőssy István. Eyersperg Sándor.
Fejér János. Heiszler Győző. Helmer Gábor. Knau
Gábor. Knau János. Knau Ferenc. Kránitz Kálmán.
Koller Béla. Kiss Károly. Kovács Elek. Kovács
István. Körössy Antal. Laky József. Muraközy Pál.
Mayer József. Nemsúr Ignác Káptalanfán, p. Deve-
cser. Nemsúr Elek. Novák József. Puly János. Rő-
zsényi János. Rozmán Mihály. Suly Ede. Szabó
Sándor. Szente Ferenc. Székely Ignác. Tuza Károly.
Téglássy János. Tikos Ferenc. Wizler János. Wirthl
Károly. 50 péld.

Zay-Ugróc. (Baán, Nyitramegye).

Gr. Zay György. 1 péld.

Összevéve: 231, és így a Kárpáti Kürt
előfizetőinek összes száma 1654.

Sajtóhibák javítása.

- A 7-dik lap 7-dik sorában alulról „keplében“
helyett „keblében“,
- a 17-dik lap 2-dik sorában felülről „Léptém“
helyett „Lépteim“,
- a 42-dik lap 7-dik sorában felülről „végből“
helyett „végbül“,
- a 49-dik lap 2-dik sorában alulról „bokreit“
helyett „bokrait“,
- az 50-dik lap 4-dik sorában felülről „Hol az én“
helyett „Hol van az én“,
- az 51-dik lap 8-dik sorában felülről „had“ helyett
„had d“,
- a 76-dik lap 6-dik sorában alulról „ntát“, helyett
„utát“
- a 80-dik lap 6-dik sorában alulról „hartéren“
helyett „harcéren“,
- „ a 4-dik sorban alulról „nöt“ helyett „nött“,

A 82-dik lap 4-dik sorában alulról „o r r e“ helyett
„e r r e“

A 92-dik lap 2-dik sorában alulról „k á r i s“ helyett
„k l á r i s“

és a 123-dik lap 3-dik sorában felülről „f ö l d v á r -
n a b“ helyett „f ö l d v á r n a k“ olvasandó.

Tartalom.

	<i>Lap.</i>
Gr. Nádasdy Ferencnek	5
Balassa Bálint siralomdalai bujdosásában I—VIII.	9
Őszi reggel.	23
Hervad, hervad ifjuságom	27
Az ó torony	30
Dezső halála	34
A csobánci várkert.	42
A csobánci rózsák.	47
Újra zendül	51
Ágasbogas diófának	55
Távolból	57
Zöld fenyvesek.	60
Háborog a Balaton	63
Szökénél kezdettem	66
Don Diaz del Antiquerra.	70
A vén körtefáról	76
A tiszai révész.	82
Titkos szerelem.	87
Esteledik	90
Hegedűszó, dinomdánom	92
Buzavirágok I—III.	94
Romance del rey moro.	100
Csongor vitéz.	106
Föl-föllobban	110
Megint a régi.	113
Sok vármegye.	117
Lord Ronald.	120
A mezei rom	122
Természet és művészet	127

1931/32	554
---------	-----

Lap

Az ádáz testvér	129
Romance de donna Alda:	132
Miklósnapra.	135
Télen	139
Farkasrikató idő van	143
Réka szirtje	146
Lloraba la ninna	153
A kedves sírja	157
Tündérmkirály	158
A szerelem balladája.	160
Hullong a fáknak	166
Lélekkő	170
Kiöntött a Duna	178
Fut a folyó	180
Kósza betyár	183
Misemulasztó	187
Hillerström	193
Hunyadi fohásza a várnai vész után	196
Mi fáj a holtnak?	199
Az ushers-welli nő	202
Kifakadás	206
Az erdő vihar előtt	210
Két huszár	214
Kazay Lajos emlékezete	219
Kemény János	223
Bujdosódal	229
Szomorú ballada szomorú időkben	232
Árpád apánk	238